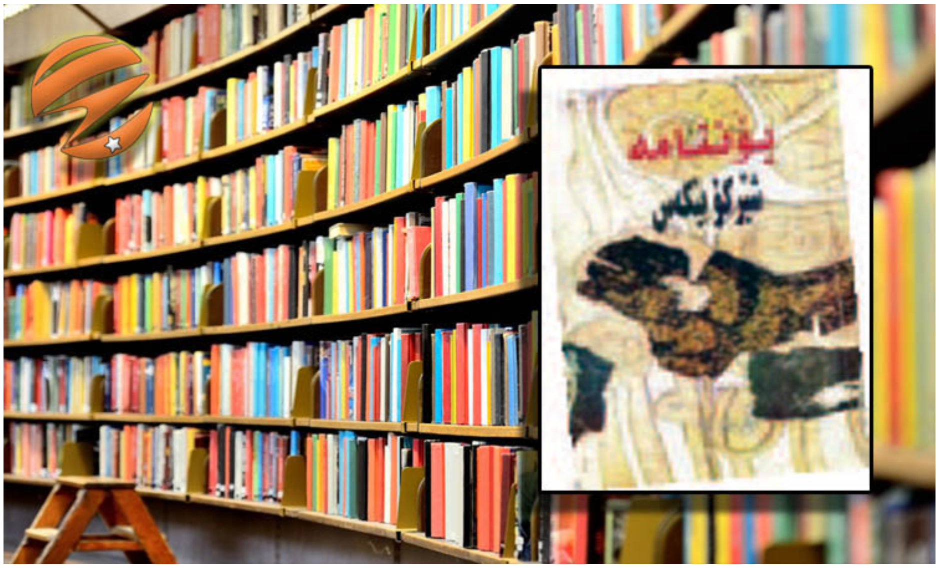

بۆننامە

قەسیدەی درێژ

1998

(با) بەشەلەشەل هەڵئەکات !

لەم قوتبەوە (با) ئەگەڕێتەوە دواوە..

ئەگاتەوە یەکەم کۆڵانی زوبانم

لەبەر دەرگایەکی نزمی چلەکاندا.. دائەنەوێ
بۆنی منداڵییم ئەکاتو گوڵەخەونم هەڵئەمژێ
بۆنی منداڵییم.. چون بۆنی کارژۆلەیەك، پەلکە گیایەك
چون بۆنی دەنکە چوالەیەك
هەر زوو تێکەڵ بەبۆنی گریانی دایکمو
بۆنی لاواندنەوەی تەڕو
بۆنی گڵگەچی ژوورێکی کەسیرە بوو.
بۆنی شەو بۆنی ترسێکی زستانە بوو
بۆنی بۆیرشی[1] تەنیاییو بۆنی ئێوارەی هەژارییو
هەر زوو تێکەڵ بەبۆنی تیژی کەساسییو
بۆساردی لێفەی رێزاڵو
خەونی پەرتی ژیانم بوو.
بەفر ئەڵێ
حیکایەتی سپیی ئەڵێ:
گڕوگاڵت گڕوگاڵی شەمامە بوو
لانکەت گەڵا هەنجیرێكو
یەکەم وشەت بۆنی ڕازییانەی لێهات.

لە سێبەری بێستانێکی (مەڵکەندی)دا تۆ خەیاڵی
بچکۆلانەی بەڕووڵە بوویت، بەخاکەوە قرسا بوویتو
لەگەڵ گڵدا پێ ئەکەنیت. بەڵام ڕۆژێ بابلیسکێ[2]

---

[1] بۆیرش: بۆنی هەر شتێ کە لە شوێنێکی تەڕدا دانرابێو شێی هەڵهێنابێ.
[2] بابلیسك: گێژەڵووکەو گەردەلوول.

له بنجەوە هەڵیکەنیت. کەچی ڕۆژێ لەپڕێکدا،
له بەرزایی جریوەوە، له بەرزایی تریقەوە، خل بویتەوەو
کەوتیتە ناو خۆڵەمێشی دۆڵێکەوەو لەچاو ون بوویت.

بۆنی ڕەزو بۆنی دایکم هەر یەك بۆن بوون.
بۆنی چیاو بۆنی باوکم هەر یەك بۆن بوون.
هەموو شەوێ ڕەزی چاو ڕەش
حیکایەتی هێشوویەکی هەڵوەریوی بۆ ئەکردم
هەموو شەوێ ئەو بێستانە پەرچەمو پرچ بۆن خۆشکەیە
تا ئەنووستم
حیکایەتی پەلكو گەڵای سترانێکی
ئەم زمانە داڕنراوەی بۆ ئەکردم.
بەفر ئەڵێ
حیکایەتی سپیی ئەڵێ..

کۆنترین دووکەڵ، دووکەڵی مانگە شەوێکی تەواری بێوەژن بوو.
یەکەمین بۆن لەو تریفە سوتاوەوە، له بۆکرووزی ئەو دەنگو
ڕەنگەو، له بۆسۆی ئەو کراسەوە گەیشتە کەپووی منداڵییت.
لەو وەختەوە ئیتر کەپووت بوو به کەپووی وڵاتەکەت،
لەوساکەوە دوورو نزیك بۆنی هەموو وەزەنێكو[3]
بۆنی هەموو ڕووداوێكو بۆنی هەموو نەهێنیەکانی ناو مێژووی
کۆنو تازەو دنیا ئەکەیت. بەبۆنکردن خەمو خۆشیی،
شاییو شینو، تاریکاییو روناکایی، له یەکتر جوێ ئەکەیتەوە.

---

[3] وەزەن: ئازار، خەم، پەژارە.

به بۆنکردن کارەسات ئەناسیتەوە. هەر بە بۆنیش تۆ چێژ ئەکەیت.
بە بۆنکردن ڕەنگەکانو ئاوازەکان هەڵئەبژێریو گوڵدانەکان
ڕیز ئەکەیتو وەرزەکان ئەنووسیتەوە.

تۆ بۆنەکان لەناو (با)دا دەرئەهێنی.
تۆ بۆنەکان ئەکەی بەدەنکە mووروی ڕەنگاو ڕەنگ
یەك یەك جیایان ئەکەیتەوە لە یەکتریی
تۆ بۆننامە ئەگریتەوە بۆ سەفەری دەنگەکانو
بۆ داهاتووی تەماشاتو
هەر بەبۆنیش ڕەنگەکان ئەخوێنیتەوە .

بینینم تاقیکردەوە.. تراویلکەی سەهویری[4] بوو.
بیستنم تاقیکردەوە.. گومڕای دەنگو لاوژێ بوو.
- گرتن- م تاقیکردەوە.. سڕبوونێکی بەردەوامی ناو دەسم بوو.
چێژیشم تاقیکردەوە.. پەڵاسەجووی، ناو دەمم بوو
هەر قەڵەمی بۆن بوو مابێو
بۆ ئەمجارە شیعرێکی نوێی پێ بنووسم.

(یەکەم گۆرانیی بۆنخۆشی ئەم بۆننامەیە بۆ تەوارێکی بێوەژن ئەڵێم):

- لەو گوێ ئاوە من دەسم دا لەپەرچەمی
سوورە چنارێك بێوەژن
لە پاشتردا دەستەکانم

---

[4] سەهویر: تارمایی و ڕێشکەو پێشکەی چاو.

بۆنی سورایی خۆرئاواو
بەلاڵوکی وەریویان گرت.
من خۆم هەڵسوو لە پەڕو باڵی زیوینی
کۆترە شینکەیەك بێوەژن
لە پاشتردا.. سەرو ملو لەشم هەمووی
بۆنی تەنیایی هێلانەو
ئاسمانێکی ئاخداریان گرت.
من ماچێکی ئەو گۆرانیە بێوەژنەی
ناو واگۆنی غەریبیم کرد
لە پاشتردا دەمو لێوو تووکی سەرم
بوون بە باخی هەوربردوو
بۆنی ڕێگا دوورەکانو
بۆنی لەیەك دابڕانو
بۆنی کەمانچەی چاوتەڕی دنیایان گرت

ئازار بۆنی نیشتمانە وێرانەکەی منی لێدێ.
بۆنی خوێن.. بۆنی مێژوومە.
بۆنی میدیەکانو بۆنی گاتاکانی زەردەشت
بۆنی شەرابو نوشوستی هەر یەك بۆنن.
چوارینەی بابە تاهیرو بەیتەکانی فەقێ تەیران
بۆنی کەشكو گوڵەگەنمو
مێخەك بەندی ملی کابانویان لێدێ.
بەفر ئەڵێ..

حیکایەتی سپیی ئەڵێ..

تۆ جوانوو بوویت.. یاڵت تازە گڕی ئەگرت

تازە بەتازە وەك ماسیی حەوزی مزگەوتی (حاجی حان)

لە ئاوێکی بەرهەتاوی ڕوونو قوڵدا مەلەت ئەکرد.

هەر لاکێشێکی چەند مەتریی جیهانت بوو، کە (بۆ) جەستەی

چوار سێدارە، بۆنی چوار پەت، لە پایتەختەوە گەیشتە

حەوشەکەتان، ماڵەکەتان، دارتووەکەو، ملوانکەو ئاوێنەی

دایکتو کتێبەکانی باوکتو، جانتای پەڕۆت، هەموو بۆنی

ئەوانیان گرت. ئەوانە بۆنی ئەوینو ڕووناکیی بوون،

هەڵتمژین. ئەوانە بۆنی قوربانییو ئازادیی بوون،

هەڵتمژین. بۆنی بەیبوونو قوربانیی زۆر دوور ئەڕۆن،

بۆنی ڕووناکییو قوربانیی هەر یەك بۆنن، ئیقلیم گیرن،

بەرد ئەبڕنو دار ئەبڕنو دیوار ئەبڕن.

سروود بۆنی بەڕووی سەر ئاگرو

بۆنی شاخی گڵەزەردەو ئەشکەوتەکەی هەزار مێردو

بۆنی گومەزەکەی ئەمین زەکی بەگو

شیعری (بێکەس)و (قانیع)یش

بۆنی هاواری ڕاستەوخۆی شارەکەمو

گڵەسووری دوای بارانیان لێوە ئەهات،

هەڵتمژینو گەورە بوویت.

تووی مەلیك ئەیگێڕێتەوە:

چاوی سەوزی کچۆڵەیەك، دوو پەپوولەی ناو ئەفسانە،

دووچرای کەسك، ئێوارەیەك هاتنە ناو گەلیی گیانتەوەو شوێنیان کەوتی، ئەبووی بە هەتاو ئەڕۆیشتی، ئەبووی بە سێبەر ئەڕۆیشتی. ئەبووی بە درەخت ئەڕۆیشتی، شوێنیان کەوتی. بەسەر تیشکا بازت ئەداو لەمانگەشەو هەڵئەنووتی. خۆرنشین ڕەنگی ئەکردیو گۆرانیی تەڕی ئەکردیو لەناو بۆنی زەردو سووردا ئەتلایتەوەو لە هەورا پاڵ ئەکەوتیتو سروەیەکیش دایئەپۆشیت. چاوی سەوزی کچۆڵەیەك، بوون بەخەونی کەسك بۆ تۆو هەتا ئیستەیش بۆنیان ئەکەیت. هەتا ئیستەیش شوێنیان کەوتوویت.

بۆنی چاوی سەوزو بۆنی عەشقی سەوزو
بۆنی گەڵای چنارو مێو هەر یەك بۆنن.
بۆنی زەردەخەنەو بۆنی نێرگزو جێ ژوان هەر یەك بۆنن.
لەناو بۆنی چاوی کەسکا بووی بە مێرگو
لە خەمی جواندا توایتەوە .

(بۆنی خاڵێکی بچووکی سینەت ئەکەم
هەردوو چاوم ئەنووقێنمو ئەگەمە بنار هەردێكو
سەرم ئەکەم بەناو کۆشی پەڵەیەك ڕێحانەی ڕەشدا.
بۆنی چەند تاڵێ لەو قژە زەردەت ئەکەم .
هەردوو چاوم ئەنووقێنمو ئەگەمە ناو سفتیکێك[5] و

---

[5] سفتیك: دەشتایی نێوان دوو شاخ .

لەبەرایی گوڵەزەردا ڕائەکشێم.
بۆنی فرمێسکێکت ئەکەم، هەردووچاوم ئەنوقێنمو
ئەگەمە خوار کاریزێکو سەرم ئەکەم بە تەنکاوی ئەستێرکێکدا
بۆنی ئاخێکت ئەکەمو هەردووچاوم ئەنووقێن و
ڕائەوەستم هەتاکو بای بەفر دێتو
بەرەو زەنوێرێکم ئەبات
بۆنی عەتری ناوت ئەکەم
هەردوو چاوم ئەنووقێنمو ئەگەمە ناو دیوانێکمو
ئیتر من چاوەڕێم هەتا ئاوی شیعر زیاد ئەکاتو
لەناو خۆیدا غەرقم ئەکات)

تۆ هەر بۆخۆت
شووشە عەترێکی زرافو باریکەلەی
سەر نەکراوەی
ئۆە گوڵاوم ! سەرت بێنە
با بە دوو پەنجەی ئەم عەشقە شپرزەیە
کڵاوی باخچە بادەمو بتکەمەوە
هەر بەجارێك لەچاومەوە بتقڵپێنمە
ناو ناخمەوە..
ئۆە گوڵاوم! دوو دڵ مەبە
تۆ لەلای من شووشەیەکی خاڵیی نابی.
من گوڵاوچی ئەم زمانەم، لە ئیستەوە

هەموو جارێ بۆ پڕکردنەوەی تازەتر
ڕۆحی شیعرو خۆشەویستیت بەیەکەوە ئەگرمەوە.

لە ئیستەیشدا.. دوای ڕۆیشتنت، لەجێ ژوان، من بۆنت گرد ئەکەمەوە.
تەڵی بۆنت یەکە یەکە ئەخەمە ناو جانتای ڕەشی بن دەستمەوە.
بۆنت ئەبەمەوە ماڵێ. لە ژورەکەمدا دای ئەنێم. هەتا شەوێ.
شەو جانتای بۆن ئەکەمەوە. هێواش دەست ئەبەم بۆ بۆنت تانەژاکێ. مشتێ لەبۆنت ئەڕوێنم، لەناو بۆنتا لەش‌و لارت ئەبینمەوە. من دەست بە بۆنتا ئەهێنم. من بۆنت دائەگیرسێنم.
من بۆنت ئەدەم بە خۆمداو من وێنەی بۆنت ئەکێشم‌و قوم قوم بۆنت ئەخۆمەوە.. بۆنت کاسێتی شەوانمەو گوێی لێ ئەگرم !
ئۆه ! گوڵاوم !
ئەو ڕۆژەی تۆ سەفەر ئەکەیت.. بۆنی شیعری نالی ئەگریی.
ئەو ڕۆژەی ئەگەڕێیتەوە.. من بۆنی نەورۆزم لێدێ.
ئەو ڕۆژەی کە تۆ پەست ئەبی.. من بۆنی گەرمییان ئەگرم.
ئەو ڕۆژەی ئەتریقێیتەوە.. بۆنی جریوەت لێوەدێ.
هەندێ جاریش کە ئەدوێیت‌و من تێت ناگەم
کە ئەتبینم بێ لەنجەیت‌و روحت سیسەو
هەر تاڵەمووی ئاڵۆزکاوی.
من ئەو رۆژە بۆنی شیعری بێ ناوك‌و
بێ ئاهەنگ‌و بۆنی وشەی مردوو ئەگرم.

له ئیستەیشدا. پێڵووم پەپوولەی ماندووە.. پێڵووم خەریکە

پیر ئەبێ

بەڵام چاوم.. نە ء وامەڵێ..

دوێنێ لەسەر ئەو شەقامە وردە خاڵێ

لە خاڵی خاڵخاڵۆکە بچوکتر.. لە دەنکە زەنگیانە وردتر

لە بەرۆکی جوانێکەوە کەوتە خوارێ دۆزیمەوەو هەڵمگرتو

کردم بەنوختەی دوای ماچی دێڕە شیعرێ.

قژم هێلانەی ماندووە.. قژم کەپرێکی روخاوە..

بەڵام سەرم.. نە ء وامەڵێ..

ئەم بەیانییە ئاوازێ.. لووستر لە ماسیی بوارێ..

تیژتر لە پەیتووکەی خەوێ، ویستی ئاسۆی خولیایەکم جێبهێڵێ

نەمهێشت دەرچێو گرتم.. کردم..

بە خرنگەی پاوانەیەك..

بۆ پێی شەمێ..

پێستم دەواری ماندووە.. پێستم زەمانی ڕێ ڕێیە..

بەڵام شیعرم.. نەء وامەڵێ..

من هەر بۆ خۆم وشەی (جوان)ی ناو زمانی کوردیی خۆیم

بەسەر ناچم.. من هەر بۆ خۆم..

سەمای شیعرم.. بەسەرناچم..

هێندە نابێ لەسەر هەلگورد باڵۆنە هەوری شیعرێکم

پڕکرد لە بۆنی ژیانو دامە دەس (با)یەکی دوارۆژ

بەڵام پێم وت: باجارێ ئەو، هەربێو بچێ.. هەر بێو بچێ

که من نەمام ئەوساکە با بێتە خواریٚو
شەست دارژیٚ !.

سەر ئەکەمەوە بە کۆشی بۆنەکانی رابووردودا
ئەگەمە ناو دەغڵی حەرفو کەروێشکەی وشەی تیا ئەکەم
ئەبم بە گوێچکەی گڵمتكو
کەپووی رستەو
گەمیەی کتێب ئەئاژومو
من (مەمو زین) ئەخوێنمەوە.
بۆنی ڕیشی خانیو بۆنی نێرگزەجاڕ هەر یەك بۆنن.
بۆنی شپرزەیی مەمو بۆنی لاولاو هەر یەك بۆنن.
زین بۆنی تانجیکی لێدیٚو
(مەم)یش بۆنی کەناری زیٚ.

(مەمو زین) ئەخوێنیتەوە.
پەنجەرەی مۆردو وەنەوشە
لەسەر شیعر ئەکەیتەوە.
خەیاڵێکی بۆندار ئەتبا؛
مەمو زین دێنە سەر تاقی پەنجەرەکەت
پەنجەرەکەت بۆنی جزیرەو بۆتانو دیجلە ئەگریٚ.

بۆنی تاوانو مەرگەوەڕ هەر یەك بۆنن.

بۆنی بۆگنتك‌و[6] مەرگەوەڕ هەر یەك بۆنن.
لەگەڵ ئەستێرەی کشاودا ئەکەویتە ناو (وان)ەوە
لەگەڵ خولیای دڵداراندا ئەخولێیتەوە..
لەجەژنی خاك‌و درەختا
لەگەڵ خانی ئاگری نەورۆز ئەکەیتەوە
عەشقێك ئەتکا بەبڵێسەو بەبڵێسە
دارستان ئەنووسیتەوە.
بڵێسە بۆنی غیرەتی مەمی لێدێ‌و
قژی (زین)یش بۆنی زمان.

(لەنێوان من‌و زماندا
ئەوەی هەبوو هەر مەرحەبای ڕۆژانە بوو.
تا ئەو کاتەی ئێوارەیەك هات بۆ لام‌و
لەگەڵ خۆیداو لە هەورێکدا
خولیای شیعری بۆ هێنابووم
لەو وەختەوە ئیتر تەواو تێکەڵ بووین‌و
لەو وەختەوە ئەو بۆتە ژان‌و برووسکەو
لەناوەوە پێچ ئەخوات‌و
لەسەرەوە لێم ئەدات‌و
منیش باپووسکەی[7] بارانم.

---

[6] بۆگنتك: بۆنی میوەی رزیو.
[7] باپووسکە: کرێوەی بەفر بەباوە.

لەنێوان من‌و بۆنیشدا ئەوەی هەبوو

هەر مەرحەبای ناوبەناوی لای باخێك‌و

لای شاخێك‌و لای چەمێك بوو

تەنها ئەو وەختە تێکەڵ بووین

کە شەوێکیان لەگەڵ خۆیدا پڕ بەکۆشی وڵاتەکەم

بۆنی سووتان‌و قرچانی خەونی ژن‌و

منداڵانی بۆ هێنابووم..)

دەشتی وەیس ئەیگێڕێتەوە:

وادەی کۆچی نارەوەن بوو. لەگەڵ بادی خۆش مرووردا.. هەناسەکان سەر هەڵئەگرن بۆ بیابان. لەگەڵ بادی خۆش مرووردا..

پەڕەسێلکەی فرمێسکەکان پووش‌و پەڵاش ئەگوێزنەوە. ئەستێرەکان بارگەو بنەی جریوەکان ئەپێچنەوە، بۆ یادگار ئەسرینی حوجرەو خانەقا ئەهۆننەوەو ئەیکەنە گەردنی غوربەت. باران ئەڕواو وادەی کۆچی نمەی شیعرە. باخان ئەڕۆن، وادەی کۆچی سنەوبەرە. لە نیشتمانی (بابان)دا جێی پەپوولە نابێتەوە. لە هێلانە بەردینەکەی دڵی دایکا. جێی کزەباو ئەم شەماڵە نابێتەوە. غەریبیی شەوێکی رووتی بەر لاسامەو[8] ناو تۆفانە. لەگەڵ هەموو هەنگاوێکی نارەوەندا، ئاخێك لە سینەی خاکەوە سەر دەردێنێ‌و

[8] لاسامە: ڕێژنە باران.

هەڵئەتۆقێ. لەگەڵ هەموو شەقامێکی ئەم ئازارە کۆچەرەدا
داخێك لە سینەی بەردەوە دێتە دەرێو لەبەر گڕەی
سەبوونێکدا هەڵەپڕووزێ.
ئاوڕ لە چی ئەدەیتەوە؟
خواحافیزی لە کام وەفاو لە کام ڕەنگی کوژراو ئەکەیت؟
خوێنەکان ئاشت نەبوونەوە..
(میران) سەریان نەدا بە تۆو دایان بەدەم بای شێتەوە.
ئاوڕ لەچی ئەدەیتەوە؟
نارەوەن ئەڕواو لقی ئەو بەدەم وڕێنەی گەڵاوە
سەمایەکی دەروێشانە لەحزوری
بارانەکەی پەڵەی رۆحو عەشقا ئەکا!
بۆنی نارەوەنو بۆنی چارەنووسی نادیار هەر یەك بۆنن.
بۆنی خۆرنشینی وەیسو بۆنی ئەم کۆچە، یەك بۆنن.
بۆنی حوجرەو بۆنی بێزاریی یەك بۆنن.
بۆنی شێداریی تەنیاییو بۆنی سەفەری فرمێسكو
بۆنی سێوی سەرهەڵگرتوو
بۆنی ماڵئاوایی دوایی هەر یەك بۆنن.
(ئەو.. سەرەتا
ئەو بەتەنها پڕیشکێکی تاقانە بوو
کە لە باڵی هیجرەت بۆوە.
ئەو.. سەرەتا
ئەو بەتەنها دڵۆپێکی تاقانە بوو

کە دیدەی حەسرەتێ ڕشتی.
پریشك کەوتە ناومانەوە
دلۆپ کەوتە ناومانەوە
تەماشاکەن! لەوساکەوە..
پریشك چۆن بوو بەم ئاگرەو
دلۆپ چۆن بوو بەم زەریایەو
تەماشاکەن! ئاوو ئاگر بەیەکەوە
هەتاکو کوێ تەنینەوە!.)

پەنجەرەی ژوورەکەت ئەڵێ:
کەپووت بووە بە کەپووی چوخمەو شەقامو ئیستە
بۆنی شەوەزەنگو ئیستە بۆنی گەرمەسێرو ئیستە
بۆنی گوڵە لیمۆی ئەوینێکی تازە ئەکەیت!

وا بۆن بووە بە چاوو گوێ
بەبۆن ئەبیسیو ئەبینی
(ئەڵڵاوەیسی) بۆنی پێدەشتو گژوگیاو لۆشی[9] لێدێ.
(ئەڵڵاوەیسی) بۆنی مامز ئەهێنێتە ناو ژوورتەوە
ئیستە بۆنی دەنگی (عەلی مەردان) ئەکەیت
بۆنی عەشقێ لە گەرمادا ئارەقی کەرکوك دەرئەداو
زەنگوڵ زەنگوڵ بەلاملی زەنگەنەدا دێتە خوارێ.

---

[9] لۆش: ناوی گیایەکی بۆنخۆشە.

بۆنی عەشقیٚ: لەژێر سێبەری کەپرێکی باڵای (شوان)دا
ئەبیٚ بەمسکی ئاسکیٚو بەرامەکەی سیحرێکی نوێت
پیٚ ئەبەخشیٚ. بە ریٚو بانی بۆندا ئەڕۆی. ئەگەیتە
مەنزڵی (خاوکەر) لەویٚ بۆنی سملی مێژوویەکی دوورو
بۆنی خاڵی کوتراوی سەر هەنیەو چەنەو بۆنی لبادو سەر
زینو جاجمێکی کۆنە ساڵو بۆنی نانی جۆی برژاوو
کاڵەکی نێو بێستان ئەکەیت.
گڕە ئەڵیٚ: بۆنی هەڵقرچانی کسپەو
بۆنی گەرمییانو بۆنی برین هەر یەك بۆنن.
کەپووت بووە بە کەپووی دەشت:

لە شەواندا بۆنی لەتانی[10] چوار دەورو، بۆنی تریفەی
فێنكو تروسکایی گوڵ ئەستێرەو بۆنی ناسۆر هەڵئەمژیی.
بە ڕۆژ بۆنی ئاخاوتنی زمانێکی قەندەهاریو بۆنی سادەیی
مرۆڤە دڵ گەورەکان هەڵئەمژیی.
سەر ئەکەیتە سەر ڕانی مێرگ
خەوێك دێتە باخەڵتەوە..
بۆنی ڕەشکەو خەنەی لێدیٚ.. ئەو ئەڕواتو خەوێکی
دی بە کاوخۆ دیٚو ئەمجارەیان ئەم خەونەیان
بۆنی پونگەو مەشکەی لێدیٚ.
(تەواو هەر بە وێنەی قەتیٚ

[10] لەتان: کریو بێدەنگیی تەواو.

تا وشەم نەجوولێتەوە

لە خاکی جویٚ ناکەیتەوە.

وەکو بەڕووی دووانەی بەیەکەوە نووساو

وەهان پەنجەمو پەنجەی بەرد

تەواو هەر بەوێنەی خۆشاو

هەتا دەنگم نەخۆیتەوە

تامی نووسینی من ناکەیت.

گوێم لێ بگرە! خرمە خرمی دەنکە تەرزەی

سەر ڕەشماڵو بارینی وشەی ناو سەرم

هەر یەك شتن.

تۆ ئەم خەیاڵانەم بۆنکە

یان بۆنی نانی سەرساجو یاخود بۆنی

دەنکە قەزوانی شینی ناو کاسە دۆیەکیان لێوەدێ.

من بەسەری سەدەی بیستو یەکەمەوە شیعر ئەنووسم

بەڵام هەرگیز نیازم نییە کوڵەباڵو

کەپەنكو فەرنجیو شاڵو فەقیانە

لە شیعرەکانم دامالْم!)

بەڵام کەپووم نەبوو بە کەپووی کوێستانو گەرمییانو

کەپووی ژیان. تا بۆنە ناخۆشەکانم هەڵنەمژیی.

هەتا بۆنە هەرە هەرە چەوساوەکان، هەرە هەرە بەدبەختەکان

هەرە هەرە خوێناویەکان، هەرە هەرە زۆردارەکان

هەرە هەرە دیلەکانم هەڵنەمژیو هەر هەموو کاسیان نەکردم!.
بۆنی کۆڵانە گولەکان.. لەساڵی رشانەوەدا..
بۆنی هەڵقرچانی پێستی دەردەداران. بۆنی تاریکایی
زیندان.

بۆنی ترس. بۆنی نەبوونی. بۆنی قامچی. بۆنی
جەستەی ئەسپێونی سیاسەتو بۆنی کاکۆڵی رشکنی
باپیرانو بۆنی باتلاخی سەدەی درۆو بۆنی قەنارەی
چوار دەورو بۆنی ئیدریسی بدلیسیو بۆنی دزان.
بۆنی خیانەتو بۆنی کەلاکی تۆپیو یەك بۆنن.
بۆنی چڵكو بۆنی سووخۆرەکانی سیاسەت هەر
یەك بۆنن .

بۆنی بۆگەنکەو[11] دیکتاتۆر
بۆنی لوتاوێژو[12] بۆنی چەتەکانی میلیشیاو
بۆنی شەڕی براکوژیو بۆنی دزو ئاپخانەکان هەر
یەك بۆنن

(بۆگەنکەی دزو پیاو کوژان لە لوتاوێژی ئەمڕۆدا .
کامێرای شاراوەی شیعرو چەندین کورتە دیمەنو
کورتیلە چیرۆکی ناو ئەم بۆننامەیە)

---

[11] بۆگەنکە: ئاژەڵێکە لەڕێوی بچوکترە، لەبەر ئەو بۆنە ناخۆشەی لێیدێ هیچ ئاژەڵێکی تر ناتوانێ بچێ بەلایدا.
[12] لوتاوێژ: بۆگەنی ئەوتۆ کە مرۆڤ ناچار ئەبێ لوتی بگرێ.

یەکەم: وەختێ باڵات هەرمێی ئەگرت
ئەو گوندانە بۆ ئەوینت دڵیان هەموو بەرچنە بوو.
(تۆ بۆنی بارانی پەڵەو
بۆنی سەمەلت گرتبوو)
وەختێ دەستت جۆگەی ڕوونو
سەرت گوڵە بەڕۆژە بوو
ئەو دەشتانە بۆ ئەوینت لەشیان هەموو
ئاوێنە بوو
(بۆنی لیڤای[13] تازە زاوو
بۆنی سەوزەگیات گرتبوو)
گوندەکانیش، ئاخ گوندەکان !
ئەوەی مابوون
وەکو کاوڕ سەرت بڕین
هەتاوت وردو خاش کردو
ئاوت کوشتو
ئاوێنەکانت کوێر کردو
بەرچنەت پڕ کرد لە برین.
تۆ ئێستاکە ئەو باڵایەی کرم ئەگریو
ئەو مێژووەی ئەتکی ڕۆژگارت ئەکەیتو
ئەو دەستەیشی
کە شەو داهات

---

[13] لیڤا: بەرخی تازە زاو.

مەمکی دایکی خۆت ئەدزیی !

(تۆ ئێستاکە بۆنی ئاودەستی مزگەوت‌و
بۆنی کاولاشی ناو گوندو
بۆنی مەیتخانەت لێوەدێ)

دووەم: درەنگانێ لە ژوورێکی لەش قوڕپیندا
چرایەك ئەکوژێتەوەو
ژنێك هێواش درێژ ئەبێ‌و
لە تابوتی کوڕەکەیدا شیعرێکی ڕەشپۆشەو ئەنوێ.
لە خەویا ئەیبینێتەوە.. دێتەوە ماڵ
باوەشی پڕە لە مۆمی داگیرساوو
قژی بووە بە گوڵ هەنار.
- بۆنی هاوینی لێوەدێ -
لەخەویا ئەیبینێتەوە.. تاقانەکەی کەڵێکە سوور
دێتەوە ماڵ
لەسەر تەختی نێوچەوانی بە گەورەیی
ناوێك. ناوی جەللادەکەی هەڵکەنراوە.
ژنە بەدەم شەپۆلێکی زریکەوە دائەچڵەکێ‌و
هەموو لەشی ئەنیشێتە سەر بۆنی ترس..
چەند دەقیقەیەك درەنگتر.. لە ژوورێکی مەڕمەڕیندا
چرایەك ئەکوژێتەوەو

پیاوێك هێواش پاڵ ئەكەوێ‌و
لەناو لۆكەی خەودا ئەنوێ
- بۆنی دەسەڵاتی لێدێ -
لەخەویا ژنێك ئەبینێ بووە بە هەورێكی شێت‌و
بووە بە شەوێكی شێت‌و
دێتە ماڵێ.
ژنەكە ئەناسێتەوە
وەختێ ئەگاتە بەردەمی
ژنە دەستی درێژ ئەكاو
چەرمی سكی ئەكاتەوەو
سەری كوڕەكەی دەردێنێ‌و
بەرامبەری ئەو ڕای ئەگرێ.
پیاوەیش بەدەم هاوارەوە دائەچڵەكێ‌و
لەشی بۆنی تیژی ڕق‌و
چاوی بۆنی تۆڵە ئەگرێ
(بۆ بەیانی
هەر لەبەر ماڵە تابووتدا
لانكرۆزەرێ، گای ئاسنەو بەهەجۆكەو[14] ڕائەوەستێ
لە پشتەوە چوار چەك باز ئەدەنە خوارێ‌و
ئەمجارەیشیان دەرگای تابووت ئەشكێننەوەو
بۆنی تاوانیان لێدێت‌و ئەچنە ژوورێ!).

[14] بەهەجۆك: تووڕەو عەصەبی و شێتگیریی.

سێهەم: -   نابێ ئەبێ شتێك هەبێ

ئەو بێشەیەی شێت کردبێ

ئەگینا بۆ دێتە سەر ڕێم.. یەخەم ئەگرێ !؟

- ئەی تەورەکەت لەبیرچۆوە؟!

- نابێ ئەبێ شتێك هەبێ ئەو چەمەی تووڕە کردبێ

ئەگینا بۆ وا چەمووشەو ئەمداتە بەرچەپۆکانی ئاوو

واخەریکە هەر بەڕاستی بمخنکێنێ.

- خۆت گێل مەکە

ئەی تۆ جۆگەیەکیت نەکوشت؟!

- نابێ ئەبێ شتێك هەبێ ئەگینا بۆ باران ئەمساڵ

هەر سەرێکیشی لێ نەدام؟!

- ئەی شارای پار کێ سووتانی؟!

- نابێ ئەبێ شتێك هەبێ ئەگینا بۆ

ئەو شەقامەی بیست ساڵ بوو هەر دەستی خۆم بوو

کەچی ئێستا کە ئەمبینێ ڕوخساری خۆی وەرئەگێڕێو

لەو بۆنە خۆشەی جارانیم پێ نابەخشێ؟!

- خۆت گێل مەکە

ئەی ئەو شەوەت لە بیر چۆوە

چوویتە سەری چاوت دزیو ئاودیوت کرد؟!

چوارەم: نەهێنیم لای شەوێك دانا

بۆ بەیانیی کە چوومەوە

نەهێنیی بوو بوو بە ماڵو باخی گشتیی

- بەڵام مەڵو باخی گشتییان لێ دزیم -
لە باخیشدا چەند خەونێکی خۆم شاردەوە
وەختێ دەرمهێنانەوە .. خەون بوو بوون
بە نوقڵو بە بووکە شووشە بۆ زارۆکان.
- بەڵام نوقڵو بووکە شووشەیشیان لێ دزیم -
لەناو کونە شاخێکیشدا
هەندێ خۆزگەی خوێناویی خۆم شاردبۆوە
کاتێ دەرمهێنانەوە..
ئەو خۆزگانەیش بوو بوون بە تاراو بە مۆمو
بوو بوون بە پۆلێ حەیرانی دوای راپەڕین
- ئەوانەیشیان هەر لێ دزیم -
لە ئیستەیشدا وابەنیازم هەرچی سرووديکم هەیە
هەرچی باهۆزێکم هەیە لە قەڵای گیانی ئێوەدا بیشارمەوە
تا ئەو ڕۆژەی هەڵئەکەنو
مەڵو گوڵو باخی گشتیو تاراو مۆمم
لەسەر باڵی حەیرانەکان بۆ دێننەوە!
پێنجەم: من ئەمبینیت
وەرز وەرزی بەفرانبارو باپووسکە بوو
کەچی لەناو لەپی دەستتا
گوڵە خۆری تیا ئەڕسکاو
شانو ملت بۆ باڵندە کێویلەکان هێلانە بوون.
لە گیرفانتا هەر بەتەنها پووکە پووکی نانە وردەو

لالانەوەی وردە چەوو، وردە بزەی منداڵانو
دوو سێ شیعری ڕاونراوی ئێمەی تیا بوو..
بەرباخەڵت ڕۆژژمێرێکی قوڕاویی‌و
دوو تاڵ قژی چیرۆکێک‌و
هەندێ ڤیژەی تەڕی دەشت‌و
چەند ئاخێکی ساردو سڕی شاری تیا بوو.
لە سەردەمی ژان‌و گوڵدا.. تۆ ئەتتوانی:
بە وردە نان.. دەغڵی ئەوینی ئەو خەڵکە هەمووی بکڕی.
بە وردە چەوی گۆرانیی، شەدەی سەری هەرچی شەپۆلی ڕووبارە بیانبەستی.
بە تاڵە قژ.. دارستانەکان بێنیتە جێگە ژوان.
بە خوێندنەوەی دووکەڵێکی ناو ڕۆژژمێر..
سامالْ ببەیتە ئەشکەوت‌و
بە ڤیژەی تەڕ هەوری نەزۆك ببارێنی‌و
بە بەردە ئەستێی هۆنراوەیش بەژنی شەوگار داگیرسێنی.
من ئەتبینم.. لە زەمانی
شەمشەمە کوێرەو.. قاچاخچی‌و
لە سەردەمی سیاسەت‌و زەلکاویشدا..
سەرت بووە بە جامخانەی ئاڵتونچیەکان
ئەیناسمەوە: ئەو هیلالە هەڵواسراوە
دەم‌و چاوێکی دزراوی مانگی بێوەژنی منە.
من ئەتبینم: گیرفانەکانت پڕن لە قاقای باڵەخانەو
پڕن لە باوێشکی خانووی زەوت کراو..

هەر هەموویان ئەناسمەوە.. ئەو پێکەنینی یاقوتو پیرۆزانە
خوێنی بەردو مەوجدانەوەی ئازارێکی شینی منە.
لە بەرباخەڵتا مێژووی دز کڕ کەوتووەو
رۆژگاری پیس هەڵ ئەهێنیٚو
من ئەیبینمو ئەیناسمەوە: ئەو ملوانکەی مرواریيەیش..
کە لەملی کۆشکێکتایە.. ئەوەیش هەر سیو دوو دانەکەی
هەڵوەریوی.. شەقامێکی جەستەی منە.
تۆ بۆنی شەمشەمە کوێرەو
بۆنی.. بۆدڕی حەرامو
بۆنی.. لاستیکی سوتاوو
بۆنی.. ڕشانەوەت لێدیٚ !.

بۆن ڕێگامەو
ئەمباتە ناو کون بە کونی ڕەنگو دەنگو تەماشاوە
تۆ هەتا بۆنی بەزەییت لەلا خۆش بوو،
راکشابووی.. قاچت نەبوو..
هەتا بۆساردی بێوەییت بۆن ئەکردو
هەر بۆنەکانی هێورییت هەڵ ئەمژیی
تۆ خەم ساردبووی.. دەستت نەبوو
کە بۆنی یاخیی بوونت کرد.. ئیتر ئەوسا هەستایتە پیان
کە بۆنی تووڕەبوونت کرد.. ئیتر ئەوسا تۆ لەناو بۆندا هەڵتکرد.
بۆنی سوور لەشتی داچڵەکان، باگەڕی[15] بۆن گێژی دایتو

---

[15] باگەڕ: گەردەلوول.

بارانی بۆن تەڕپانکردیو بووی بە ئاسمان.
بۆنی یاخیی بوونو بۆنی ئەسپە کەحێلەکان هەر یەك بۆنن.
بۆنی ڕاپەڕینو بۆنی هەڵۆ قرمزیەکان هەر یەك بۆنن.
من ئەبێ دانی پێدانێم
بۆنی گەلێ وشەو ڕستەم
بۆنی ڕۆحیان تێکەڵ نەبوو
بۆیە هەر زوو بابردنی.
من ئەبێ دانی پێدانێم
لە جێی ئەوەی شیعر بکەم بە مرواریی بنی زەریا
کەچی بۆ خۆم من کردمن
بە تەختەو پووشو پەڵاشو
ئاوەڕۆی لیخن بردنی.
لە تاقەکانی ژوور سەرما
من گوڵدانی بۆنم زۆر بوون
بەڵام بە یەك ڕۆژ دوای مەرگی (کانی عاشقان)
گشتیانم دەرهێنایەوەو لە بەردەمما ریزم کردن:
سەرلەنوێ بۆنم کردنەوە
گوڵدانی فرمێسکم.. شکان.
گوڵدانی بەزەییم.. شکان.
گوڵدانی هێوریم.. شکان.
گوڵدانی بێ دەنگیم.. شکان.
ئەوەی بەتەنها هێشتمەوە

هەر گوڵدانی بۆنی گیانی (راپەڕین) بوو.
چیا ئەڵێ:
بە دەم چریکەی بەردەوە.. تۆیش باڵت گرت.
بە دەم ئاوازی ئاوەوە.. ئەبووی بە پڕەی گۆرانییو
لە ڕووخساری خۆشەویستیی هەڵئەپرژای..

بەفر ئەڵێ.. حیکایەتی سپیی ئەڵێ:
نەهێنیو کولوو سپیی بوون.. خوا سپیی بوو
لە ئاسۆیەکی سپیدا بۆنی رەنگە سپیەکانی
ئەودیو خەیاڵی خۆت ئەکرد
نەتئەزانی لەبەرچی لەناو سپیاتی تەماشاتا
(مەحوی) دێتەوە پێش چاوت؟! ئەتبینیەوە:
هەردوو دەستی لقە زیو بوون، ڕوانینەکانی پەموو بوون.
چاوەکانی گوڵە هەرمێی بەیانیانو هەورێکی خاو کاکۆڵی بوون.
نەتئەزانی ئەم خەیاڵە سپییەی تۆ
بۆچی بەردەوام پرسیاری سپیی ئەگرێ؟
نەتئەزانی بۆچی (مەحوی) هاتۆتە لات؟! لێی ڕائەمای،
سەری نیشانەی پرسیار بوو.. پریشکی ئاگرێکی سپیی لەناو ڕیشیەوە
ئەباریی. برۆی پەپوولەی سپیی بوون. لێی ڕائەمای:
هەستت ئەکرد هەموو جارێ مۆمی سپیی ئەتوێتەوەو دیسان
دروست ئەبێتەوە!. لە (مەحوی)دا تۆ ئەتبینی:
زمان بووە بە نوری خوا، وشە بووە بە گەردیلەی تیرێژێکی

نەهێنیی خوا. هەستت ئەكرد، ئەوەی كە مەحوی ئەیبینێ
تۆ نایبینی. هەستت ئەكرد ئەوەی مەحوی بۆنی ئەكا،
بۆنی ناكەی، تۆ ئەتبینی خەون ئەچێتە سەر ڕانیو شیعر
ئەنووسێ. وەجدێك ئەبێ بە خەرمانەو دایئەپۆشێ.
لەناو یەك دەنكە گەنمدا ئەبێ بە تاڤگەی شیرو لەسەر باڵی
یەك پەروانەیش بەرەو ئیشراق ئەسووتێتو ئەتوێتەوەو هەڵئەكشێ.
بۆنی مەحویو بۆنی نەهێنیی مردنو
بۆنی باروونەو[16] گومانە جوانەكانیش هەر یەك بۆنن.

بۆنی ڕەنگە سپیەكانو بۆنی كازیوەو ئیشراقو
بۆنی وەجدی پڕ پەپوولەو یەزدان یەكن.
(مەحوی) ئەمخاتە ناو گەرووی پرسیارەوە
ئەمكا بە سۆراخێكی وێڵ،
لە نێوانی رەحمو قەبرا.
(مەحوی) ئەمخاتە ناو دەنگی گومانەوە.
(مەحوی) ئەمخاتە ناو بۆنی گومانەوە.
(مەحوی) ناهێڵێ داسەكنێم لە مەنگیدا
ئەمداتە دەست گەرداوی شێت
ئەمداتە دەست پرسیاری شێت
لە نێرینەی وروژانی قوڵاییدا !.
ئەمداتە دەست گێژەنەكان
نامداتە دەست گوڵو لمو

[16] باروونە: ناوی رووەكێكی بۆنخۆشە.

به چەقەنەی دانە بەردو ناو تەڵزمی بووندا ئەمبا.
ئەو پڕوپووچیی ژیانو ئەو پڕوپووچیی مردنو
تراویلکەی ئەم سەفەرەی
نێوان بێشکەو گۆڕەکەی خۆم نیشان ئەدا.
(مەحوی) ناهێڵێ داسەکنێم وەکو (وەلام)
(مەحوی) ناهێڵێ من هەرگیز سەقامگیربم وەکو (یەقین)
بۆیە ئەو منی کردووە
بە هەڵچوونو بە داچوونو
بە زمانێکی دڕدۆنگو بە شیعرێکی پڕ لە (بەلام) !

⌘

بۆن ڕێگامەو قیبلەنماو
ئیتر ئەمبا.
بە تەوێڵی ئەو کێوەدا دڵۆپی نوور هاتە خوارێ
ڕاستیی بۆنی خودای لێهات.
لە هەناوی دۆزەخەوە ئەهرەمەنێ هاتە دەرێو
دۆزەخ بۆنی درۆی لێهات.
(قابیل) ڕقی تیژکردەوەو
شەڕ بۆنی مردنی لێهات .
بەیانییەك خۆشەویستیی لە کازیوەدا هەڵقوڵیو
هەتاو بۆنی عەشقی لێهات.
تا ژن نەبوو بەهەشت بۆنی لێوە نەهات.

گوڵ بۆنی منداڵیی گرتو دڵنیایی بۆنی ئاشتیی‌و

خیانەت بۆنی تاریکیی‌و خاك بۆنی قوربانیی گرتو

نیشتمان بۆنی دایکان‌و ئازادیی بۆنی ئاسمان‌و

لاوێتیی بۆنی بەهێزیی‌و پیرێتیی بۆنی لاوازیی‌و

زەریا بۆنی بۆنەپندی‌و گومانیش بۆنی هەموویان.

لە نزیکی منیشەوە شیعر بۆنی خەونی گرتو

برسێتی بۆنی وەزەن‌و، وەزەن بۆنی چەوسانەوی گرتو

کوردستانیش هی هەر سێکیان!

چیا ئەڵێ

حیکایەتی پشکۆ ئەڵێ:

عەشقێکی سەرکەش بردیتی. کەوتیتە ناو دۆزەخێکی مێژووەوە. بەهەشت قرچە قرچ ئەسووتا. گوناهەکان لە ئاگردا پژوپۆی نوێیان دەرئەکرد. گەورە ئەبوون. چیلکەو چەوێڵ‌و ساورمە[17] لەشی تۆ بوو. کەوتیتە ناو جەهەننەمی ئەم دنیاوە..

لەناو شاخدا کەڵەکێوی قۆچەکانیان داگیرسابوون.

لەناو شاردا سەری دژیای[18] ژنەکانیش مەشخەڵان بوون،

بێشەیەك بوون لە پرسیارو لە مەرگی خۆیان ڕامابوون.

تۆ بەتەمای حۆرییەك بووی وەکو زنە بۆت هەڵقوڵێ

تۆ بەتەمای ئەسپی سپیی نێو داستانی خونچەو سووتووی نیشتمان بووی. تۆ بەتەمای زیندووبوونەوەی قوربانیی‌و

---

[17] ساورمە: داری وشك.

[18] دژیا: بژو ئاڵۆز.

گەڕانەوەی (پەری خان) بووی، تۆ بەتەمای دەستی
ئاو بووی.. قوربانیەکان: ڕۆژهەڵاتی سروودت بوون.
قوربانیەکان: چرای شەوی بەربارانی ڕێی سوورت بوون.
کەوتیتە ناو دۆزەخێکی مێژووەوە . قوربانیی تڵەتڵ[19] سووتا.
باران سووتا. سروود سووتا. ئەوەی بەتەنها نەسووتا هەر تاوان بوو.
سەربەستیی بوو بە کێلانی خەنجەرێك‌و
خوێنی هەتاوی لستەوە.
ئازادیی بوو بە لەزاگی[20] بارانەکان.
ئازادیی بوو بەگۆرانیی چەقۆکان‌و
بە پلیکانەی دزەکان.

﴾ چیرۆکی ئەو تەوارە بێوەژنەی دوای هەڵۆکەی مێردی بوو بەهاوسەری برسێتی‌و بۆسۆی تەنیایی‌و نائومێدیی لە سنگی داچەقاوێوە گەیشتە کە پووی ئەم بۆننامەیەیش ﴿

لە حەوشەی پایزدا
دوا ئاراو ئەڕێژێ
تەنیایی‌و بێ پیاوی‌و جلی ڕەش
پێکەوە ئەگوشێ‌و ئەچێتە سەربان‌و
بە پەتی تەنافدا، جلەکان، خەمی تەڕ
کلۆڵیی خوساوو برسێتیی شیتاڵ‌و
شەوانی نسرمی بێوەژن.. هەڵئەخا

[19] تڵەتڵ: کڵپەو نێڵە نێڵی ئاگر.
[20] لەزاگ: تابووت.

- ئەو بۆنی قوژبن و سیسرکی گرتووە -
ئەڕوانێ بۆ دوور دوور
لە پەڵە هەورێکی سپیدا
روخساری ئەسمەری مێردەکەی ئەبینێ.
ئەڕوانێ بۆ نزیك.. بۆ خوارێ و
لە ژاڵەی حەوشەدا
برینی گەشاوەی سەرسنگی ئەبینێ.
- ئەو بۆنی خوێنێکی مەییوی لێوە دێ -
بۆ لای راست ئەڕوانێ و ئەوەستێ
لەودیوی دیواری حەوشەوە.. بە ڕێگەی خۆڵێندا
کاروانێ ماشێنی چەکداری ڕەنگاو ڕەنگ ئەبینێ
بریقەی دۆشکایەك
ئاوێنەی مێژووی دز
ڕێك ئەیدا لەچاوی
لە پشتی یەکەمین جامەوە، روخساری بەهاری
هاوڕێی جارانی مێردەکەی ئەبینێ
دوو دەستی ئاڵتوونیی و سەعاتی ئاڵتوونیی و
دوو لێوی بە خەندەی ژنێکی ئاڵتوونیی تەنیشتی ئەبینێ.
کاروانێك تیژ ئەڕوا
تەپ و تۆز روخساری ئەسمەری پیاوەکەی
ناو هەور دائەگرێ و لە چاوی ون ئەبێ.
خۆڵ بەسەر ژاڵەدا ئەبارێ و

تەنافی جلی تەڕ، خەمی تەڕ، پیس ئەبێو
ئەمیش وەك گوڵ هێرۆی لەوتانی
غەمگینو خۆڵاویی
لە گڵی سەربانداو
لە شوێنی گریانی تەنافدا ئەچەقێ!

ئازادیی بوو بەگۆرانیی چەقۆکانو
ئازادیی بوو بەگیرفانی جەردەکانو
بە بەرماڵی تەورەکانو
ئازادیی بوو بە زەڕەنگەر لە گوزەری سیاسەتداو
بوو بە بازرگانی جوملەی درۆی ڕەنگین
لە نێوانی شارەکانداو
ئازادیی بوو بە پیکابی تایەی قاچاغ
کێ ناونیشانی تەواوی ئازادیم نیشان ئەدات؟!
ئەم وشەیە بەپەنگ بووە
ئەم چرایە تەفرەدەری ڕێگاکانەو هەموو دەستێ هەڵیئەگرێ.
دەستی مەزدەو دەستی باران
دەستی خەلیفەو شمشێریش.
دەستی دار زەیتونو شیعرو
دەستی عیساو دەستی تەوریش.
هەموو یەخەیێ، بەرۆکێ، سەرو قژێ، ئەم گوڵە جوانە
درۆزنە، رمووزنە، ئێسك سووکە، ئەم گوڵە بێوەیو دڕندەیە

بێ جیاوازیی ڕەنگو ڕەگەز بە یەکسانی ئەدەن لەخۆ:

یەخەی حەجاج.. یەخەی حەللاج

سنگو بەرۆکی ژان دارکو، ئەگریجەی تانسۆ چیللەریش

قژی بێستانی هاوینەو.. قژی ئاوێکی بۆگەنیش

دڵی غاندیو مارتن لوثەرکینگو

مەرگەوەڕو ئەتاتورکیش.

هەموو قوڕگێ ئەم بانگە سپیو ڕەشەی

ئەم گمەی کۆترو ئەم قیڕەی قەلو داڵەی

لەسەر خۆی تاپۆ کردووە

ئەم وشەیە بەپەنگ بووە..

ئەم وشەیە پەشتەماڵێکی گوڵ گوڵە ئاخر کێ نایگرێتەوە؟!

پەشتەماڵی شۆڕشگێڕان، پەشتەماڵی دەوڵەتانو

پەشتەماڵی پارتیەکانو پەشتەماڵی گومرگەکان!

کێ ئەتوانێ ناونیشانی تەواوی ئازادییم باتێ؟!

هەموو بۆنەکان تێکەڵ بوون.. لەناو یەکدا ئاڵۆزکاون..

کەپووم لێیان هەڵ ئەنووتێ. بۆنکردنم چەواشەیە.

کێ ئەتوانێ بمباتە سەر جێ نزرگەی بۆنی ڕاستیی؟!

ئەوەتا ڕیشی کاسترۆ بۆنی تکریتی لێوەدێ

چەپ بۆنی ڕاستی لێوە دێو ڕاست بۆنی چەپی لێوەدێ.

لە ڤیستیڤاڵی پۆشینی دەمامکدا من شەوێکیان لە جەللاد نزیك کەوتمەوە. جەللاد لەگەڵ قوربانیدا هەڵئەپەڕیو ئازادییش یاساوڵیان بوو. لەو شەوەدا سەری (بێکەس)و

(مانگ)م دی لەسەر خوانی بازنەیی دالآشێکی پیرەلۆکە بەیەکەوە
دانرابوون، ئازادییش فەزای ژووریان بوو.
لەو شەوەدا
سەری گیڤارام ئەبینی بەلەشی ناپلیۆنەوە. لەشی بۆکاسام
ئەبینی بەسەری ژان ژاك ڕۆسۆوە. دەنگی غاندیم گوێ
لێ ئەبوو بەلآم دەمیش دەمو لێوی (مۆبۆتۆ) بوو. من
سەری لۆركام ناسییەوە کەچی دەستی دەستەکانی فرانکۆ
بوو. لەو شەوەدا بۆنی جەللادو قوربانییو بۆنی فریشتەو
دڕندە چون بۆنی گوڵو شیاکە تێکەڵ بوو بوون.
کێ ئەتوانێ ناونیشانی تەواوی ئازادییم باتێ؟!

ئەو کورسییە کورسیی چراو پەروانە بوو
تەماشاکەن لە ئیستەدا کێ لەسەری دانیشتووە؟!
ئەو کلآوە کلآوی کلآوکووڕەکەی باخی میری هەڵەبجە بوو
تەماشاکەن لە ئیستەدا وا لەسەری چ تەیرێکا!
ئەو گوارەیە گوارەی گوێچکەی دارسێوێکی شەقلآوە بوو
تەماشاکەن لە ئیستەدا وا لەگوێچکەی چ دارێکدا.
ئەو قەڵەمەش قەڵەمی پەنجەی گزنگو کازیوە بوو
تەماشاکەن لە ئیستەدا چ پەنجەیەك پێی ئەنووسێ
ئەو بۆنەیش بۆنی گیراوەی گوڵجاڕەکەی لەشی من بوو
تەماشاکەن لە ئیستەدا چ زەلکاوێ ئەیدا لەخۆی!
ئێمە میوەی ناو باخەکانی دروشمی دیموکراتیی سەر دیوارین

خێڵێ ئەمانخواو خێڵێ ئەمانجوێو تڵپەمان تف ئەکاتەوە.
ئێمە شەهیدی نەمریین هەموو جارێ دەقیقەیەك لەبەر
ئاوێنەی خوێنماندا ڕائەوەستن، بە بێدەنگیی قژی خەمیان
دائەهێنن - سوپاس.. سوپاس - . ژنەکانیشمان چەند
ساڵێ لە بەردەرگای پۆلاییینی بیروباوەڕدا ئەچەقن، برسێتییان
ئەیکا بە هەراو قرە قڕ. هەر بۆ ئەوەی ڕێیان بدەن بچنە ژورێو
خواوەندێکی نان ببینن. ئێمە تەلی زەردی کارەبای دزراوین.
بەڵام دوایی لە پایتەختە هێژاکانی دراوسێدا، دوای توانەوەو
تێکەڵکردن ئەکرێین بەزێڕ (تێبینی: گوایە ئیتر چیتان ئەوێ!)
ئێمە بە ڤیست ڕیش ئەهێنین لەولاو ئێمە بەکاش خیانەتی
چاوڕەش ئەکڕین لەم لاو، ئێمە بەگۆڕینەوەی گوێچکەو دۆلاریش
سۆپەرمارکێت، ڤیڤۆ، ئیڤا[21] ئەکەینەوە لە ئەورووپا !

✕

هەموو رۆژێ لەو مەرزانە
سیاسەت شیشی گومرگەو
ئەچێ بە قەبرغەی نیشتمانی هێژاو خۆشەویستدا
ئێمە ئیستە وەتەنێکمان هەیە کون کون
بووە بە بێژنگی مەرگو.. شاری پێ ئەبێژینەوە..
سەری پێ ئەبێژینەوە.. خوێنی پێ ئەبێژینەوە.. کۆستی پێ ئەبێژینەوە..
کێلی پێ ئەبێژینەوە..

---

[21] ڤیڤۆ، ئیڤا: ناوی بازاڕی گەورەی هەمەچەشن بە سویدی، وەکو سۆپەرمارکێت.

نیشتمانە نازدارەکەم
چەند ساڵ بوو مۆزی نەدیبوو
ڕۆژێکیان دیی هەتا شەهیدی ئەم رایکرد
قاچاخچیەکان توێکڵەکەیان بۆ هێشتەوە
نیشتمانە نازدارەکەم.. چووە سەری‌و
هەڵخلیسکاو بەدەمدا کەوت !.

سەرمان کولانەی سەگەلی
پەیڤە دڕەکانی خان‌و سوڵتان بووە.
(مانگ) لە ئاسمانەوە وتی:
بۆ ئەوان پەیڤی ماڵیی بوون
بۆخۆیشتان دیرۆکی هەوشار!

شاعیرێکیش لەسەر بانیژەی عەشقەوە هەردوو دەستی هەڵدایە ناو دۆزەخەوەو شیعری سپارد بە ئاگرو ئەوسا وتی:
نیوەی هۆشی ژەنگ گرتووم‌و نیوەی جەستەی تەم گرتووم‌و نیوەی دەنگی تلیساوەو نیوەی سەرنجی قرچۆکم بۆنی بۆخنکی عەجەم‌و بۆگەمرخەی[22] ڕۆمی لێدێ.
نیوەی مێژووم مەیمونێکی دەم بەخەندەی لەش سووک بووە. نیوەی جەستەم لێبووک بووە. نیوەی پەیڤم قەڵافەتی درۆی کەتەو زرگی دەروێشی قاجارو ناڵی

[22] بۆخنك‌و بۆگەمرخە: گیای بۆگرتوو کە ئاژەڵ نایخوا.

سوارەی حەمیدیەو قلیانەکەی مەنسور بیللاو
نیوەی مێژووم لە شەوانی چوونە پەردەی بابی عالیو سەڵتەنەتا
بەربووك بووە!
ئەمە سەرە
یان پاژنەکێشی پێڵاوی میرالاَکان؟!
هەر دوێنیٚ بوو لە تەنەکەی زبڵی بەردەمماڵەکەی ئەنوەر
پاشادا لە ئەستەموڵ گندۆرەی سەری گەنیوی خۆم بینیەوە
تووڕدرابوو. تووڕ درابووم. من توێکلێکی لول خواردوو بووم
لەو زبڵەداو هەر خۆیشم خۆم ئەلستەوەو هەر خۆیشم مێشو
مەگەز بووم وروکابووم.

ئەمە سەرە
یاخود مەنهۆڵی زێرابە؟!
پریشکێکی نیگام هەبوو
بردیان بۆ ئەوەی مۆمێکی لە حەرەمی خەلیفەدا
پیٚ هەڵبکەن. مۆمیان هەڵکردو چاوی من نەهاتەوە.
یاقووتێکی خەونم هەبوو. تووتییەکی خۆم فڕاندی
یاقووت ون بوو.. تا شەوێکیان
لە جەژنی سەری ساڵدا بوو
لە پەنجەی ژنە تورکێکی مۆدێرندا من دیمەوەو
ناسیمەوەو.. خوێنی خۆم بوو ئەیجریوان!
ئەمە مێژووە من هەمە

یان حەماڵی هەزار ساڵەی خان‌و سوڵتان؟!
ئەمە وڵاتە من هەمە
یان عەرەبانەی دەسگێڕی برین‌و ژان؟!

ئەریّ (میرۆ) ئەوە کام (با) قەفی سمێڵی تۆی فڕان؟!
لە کام شەوداو کامە دزبوو لە پەناوە سەری دزیت؟!ئەوە کام
جرجی شەوگار بوو کرکراگەی رۆژگاری تۆی کرانەوە؟!
کامە پشیلەی کێویی بوو هەر بەکاڵیی هەموو غیرەتێکی خواردی؟!
ئەریّ (میرۆ) بۆ ناپرسی کیّ حیلەی شاخی خەسانی؟!
بۆ ناپرسی ئەو بابۆڵەیەی ناو دەستت بۆچی ئەگری؟!
بۆ سۆراخی پێکەنینە کوژراوەکەی لێوت ناکەی؟!
بۆ ناپرسی دەنگتیان لەکام گۆڕستاندا شاردۆتەوە؟!
ئاخر (میرۆ) بۆ بەشوێن چاوو برۆت‌و ناوکی کەوتووتا ناگەڕێی؟!
بۆ ناپرسی نانی دەم بەزەردەخەنەت بۆچی نییە؟!
بۆ گوێت لە قوڵپی ئاوێکی بەختیارو ڕووخۆش نەبوو؟!
تۆ ناپرسی، قەت ناپرسی، بۆچی رۆژیّ دڵت نەبوو بە باڵندەو
لە خۆشیاندا هەر هیچ نەبیّ تۆزیّ بفڕیّ؟!
تۆ ناپرسی، قەت ناپرسی، بۆچی ڕۆژیّ لە روخساری ژنەکەتا
تاقە گوڵێك چییە نەڕواو وشەیەکی پیّ نەکەنی؟!
تۆ ناپرسی بۆچی لانکەی منداڵەکەت هەر لەرزوتا ڕای ئەژەنیّ؟!
تۆ ناپرسی، قەت ناپرسی، گردە گڕویەکەی دراوسێی جارانی تۆ
ئەو دارستانی ئاڵتوونەی لەکویّ هانی‌و بەچی کڕیی ؟!

ئەرێ میرۆ.. ئاخر میرۆ
تۆ بەتەمای کەی بژیتو
تۆ بەتەمای چ وەخت نەمری؟!
تۆ بەتەمای چ وەخت بۆنی
زریانێکی تووڕە بگری؟!

✠

وا هەنووکەیش دوورگەکانی مەنفا ئەڵێن:
زەریا بۆنی سەرسامبوونو ترسی لێ دێ
بۆنی هاژەی هەتا هەتا، بۆنی شڵپو هوڕی زەمان
بۆنی بێباکی و تەفرەدان.
بۆنی غەزەب، بۆنی گوناه.
چوویتە ناو مەنفای ئاوەوە.
تەلبەندی ئاو دەوری گرتوویت
بووی بەتۆڕی غوربەتەوەو
وەکو کیسەڵێکی ئاویی تەنها سەروملت دیارن
وشتراو[23] ئەتپێچێتەوە. . بۆ چەشێکی دڕە ماسیی .
تۆ هاوارێکی گیرخواردووی بنی زەریایت
تۆ شاخێکی بچکۆلانەی لەناو ئاودا عاسی بوویتو
دەنگت لە قوڕدا چەقیوە.
دەنگت بۆنی ونکردووە.

---
[23] وشتراو: شەپۆلی گەورەی نێرینەی ئاو.

تۆ برینێکی بێ بۆنی ئەم زەمانەی
تۆ بە پێی خۆت هاتویتە ناو
تووناو تoونی بزر بوونو داوەکانی تۆفانەوە.
مەنفا بۆنی خەونی خنکاو.. بۆنی جەستەی کەشتیی خنکاو
بۆنی ماڵئاوایی یەکجارەکی و بۆنی مەرگی تەڕی لێدێ.
کەشتیی خنکاو مامۆستایە
زمان فێری زەریا ئەکات
وا ئیستە کە شەپۆلێ دێ بەیۆنانی قسە ئەکاو
شەپۆلێك دێو تورکیی ئەدوێ.
ماوەیەکە زەریای ئیجە
زمانی سێهەم فێربووە
شەپۆلێ دێ.. بەیۆنانی قسە ئەکاو
شەپۆلێ دێ.. تورکی ئەدوێو
لە دواییدا شەپۆلێ دێ شەڕواڵێکی
ئەو شاخانەی لەبەردایەو دەسماڵێکی ئەو کەژانەی
لەکۆڵدایەو.. کوردیی ئەدوێ..

مەنفا ئەڵێ:
تۆ ئەوینێکی راکردووی
خۆت لێرەیتو بەڵام گیانت بۆ وەیشوومە جێهێشتووە.
پاساوی تۆو کەفەژیلکە لەیەك ئەچن
نە زەریا بڕوای پێ ئەکاو نە وشکانیی.

راتکردووه.. تۆ گوڵێکی ترسنۆکی‌و

هەڵاتویت‌و لانکەی باخ‌و بناری خۆت جێهێشتووه.

راتکردووه.. شمشاڵێکی خۆپەرستی

هەر بەتەنها ئاوازی خۆت خۆش ویستووه.

هەڵاتویت‌و.. ئاخەکانی ئەڵڵاوەیسیت جێ هێشتووه.

راتکردووه.. تۆ هەر سەری دەفتەری خۆت دەرکردووەو

تۆ هەر سەری قەڵەمی خۆت دەرکردووەو

بەڵام جەستەی زمانەکەت

بەڵام سەری وڵاتەکەت

تۆپی پەڕۆو داهۆڵ بوون‌و

بۆ دۆزەخت جێهێشتوون‌و.. راتکردووه!

رەشەبا بێ.. کێوت ناوێ!

گەردەلوول بێ.. باخت ناوێ!

حیکایەتت بە برسێتی‌و

سەرنجەکانت بێ تەم‌و

شیعرەکانت بە نەخۆشی‌و

دایکی خۆیشت لەناو تاریکییا ناوێ!

پاساوی تۆو کەفەژیلکە لەیەك ئەچن

نە زەریا بڕوای پێ ئەکاو نە وشکانیی.

مەنفا ئەڵێ..

حیکایەتی ون بوون ئەڵێ..

کەوتینە ناو تونێلێکی درێژەوه..

خۆیشت مەراقی درێژی.
چویتەتە ناو تاریکایی کوناودەرو بن بیفەوە[24]
لە بن بیفا تۆ خولیایەکی شێداری
لەگەڵ شێدا ژەنگێکی نوێت هەڵهێناوە
- بۆنی هێڵی گریساویی
شەمەندەفەرت گرتووە -
لە واگۆندا
ئەبی بە رۆژنامەی خەوتووی سەر کورسیی چۆڵ
ئەبی بە تاکە دەسکێشی جێماو
بە ڕیکلامێکی تووڕدراو
- بۆنی بیرچوونەوەت لێدێ -
هەموو ڕۆژێ بە بن بیفداو لە واگۆنی ناو میترۆدا
دووکەڵێکی سەر ڕەشیتو هاتوچۆتە
تۆ لەجانتای دانەخراوو هەڵوەشاوی
بێ خاوەنو تەنیا ئەچی
لەگەڵ هەموو لەرەلەرو تەقەتەقێکی تریندا
یادێکت خل ئەبێتەوەو
نیازێکت ئەپچڕێتەوەو
- بۆنی ون بوونت لێوەدێ -
تۆ زمانی خۆرەتاوی دەربەدەری
هەموو ڕۆژێ بە ژێر عەردا ئەچی بۆلای حەرفو وشەی

[24] بن بیف: بن ئەرز.

زمانێکی دیکەی خوێن سارد.. فێری ببی.
لە ویستگەکەی (رۆدماس گاتان)[25]
وشەیەکی بێ تاقەتیو ڕستەیەکی لەش داهێزراو. دائەبەزی.
لە پڕێکدا پەنجەی ساردی کزەبایەك
لەناو کونی تونێلەوە بەرەو رووت دێو
ملپێچت هەڵ ئەداتەوەو
دەستی تەزیو ئەدا لە پەڕەی گوێچکەتو دائەچڵەکی.
بەرامبەرت: لە ڕیکلامی گەورە گەورەی ڕەنگاو ڕەنگدا،
سەرنج ئەدەی.. سەرنجەکانت ئەشڵەژێن..
تەماشاکانت پەرت ئەبن
بەڕیز وێنەی دوا بانگەشە:
بۆ جوانترین کیسەی مەمكو بۆ مایۆکانی پەکینیو
بۆ خۆراکی قوتوی سەگو بۆ تازەترین قەنەفەو
بۆ تازەترین سوراوی لچو لێوو.. بانگەشە بۆ،
میوەجاتو کۆمپیوتەرو بۆیەی قژو.. بانگەشە بۆ
بادەو بیرەو، بۆ سەفەری دوورگەکانی خوارووی
ڕۆژهەڵاتی ئاسیاو، بانگەشە بۆ پاڵێوراوانی
پەرلەمان ئەبینیتو لە بەردەمی یەك ڕیکلامیاندا
ئەوەستیت، تازەترین مۆدەی قژ تاشینی ئێرە،
- قۆچکەتاشیی - تۆ لێرەدا پێ ئەکەنیو سەری
خڕی قۆچکەتاشی مندالانی گەرمیانت دێتەوەیاد

[25] رۆدماس گاتان: ناوی شەقامو وێستگەیەکی میترۆیە لە ستۆکهۆڵم.

لەو ئاستەدا ئیتر بۆنی خۆشی ژنو
بۆنی کراسی بەریانو بۆنی میوەو
بۆنی بیرەو.. بۆنی دوورگەو
بۆنی شارستانیی ئەگری.

بە قالدرمەی ڕاکردوودا بەرەو هەوراز سەرئەکەوی
بەلای ڕاستدا لائەدەیتو لەبەر دیواری مەڕمەڕدا ڕائەوەستی
- رۆژباش (سترن بێری)[26] رۆژ باش!
هەموو بەیانییەك سەعات هەشتو چارەك تۆ ئەیبینی،
سترن بێری لەهەمان شوێندا وەستاوە: شەپقەیەکی رەشی
قوچو لەژێر قەراغی شەپقەدا دوو سکڵی تەماشای
تیژو گەشو لە خوارتریش بە دوولادا سمێڵێکی بادراوی
نوك باریكو بە چواردەوریا ژنەکانیو نامەکانی
ئەویندارىو چەند لاپەڕەیەکی دەستنووسی شانۆکانی
هەمو ڕۆژێ تۆ سترن بێری ئەبینی لەو ئاستەدا،
بۆنی سەدەی نۆزدەهەمو بۆنی شانۆی (ژووری سوور)و
بۆنی قژی وشەکانیو بۆنی شووشەی مەرەکەبو پەڕەموچو
بۆنی هونەر، بۆنی قەیفەی پەردەی ئەستوور، بۆنی
خۆشەویستیی ئەکەیت. هەوای شانۆ هەڵئەمژیی. تۆ
ئەدوێیتو سترن بێری لێت تێ ناگا. لەوکاتەدا هەردوو چاوت
ئەنووقێنیو ئەچیتەوە بۆ لای (نالی):
نە کڵاوو نە دەمو چاو نە سمێڵو نە قەڵەمو

---

[26] سترن بێری: گەورەترین نووسەری سویدی.

نە وێنەیەکی حەبیبەو نە دوو دێڕی بەجێماوو
نە مێژووی ڕۆژی زایینو نە ڕۆژی کۆچو مردنو
نە کێلو گۆڕی گۆڕستان. بزر بزر چون ئاخەکانی
شارەزوور.. بزر بزر وەك نیشتمان!.
تۆ ئەو ساتە بۆنی تیژی نائومێدیو
بۆنی پرسەو بۆنی کەساسیت لێوەدێ.

مەنفا ئەڵێ..
لەناو پۆلدا..
بەدەوری گەورە مێزێکی هێلکەییدا بوون بە ئەڵقە
دە زمانی سەرگەردانی کاکۆڵ ڕەشن.
ژنە مامۆستای سەر زەردیش هەر وەکو گوڵەبەڕۆژە
دێتو ئەچێ. ئەیەوێ ئەم زمانە سەرکەشەی ئێرە
تۆزێ رامکەن. سوارتان ئەکا. دەستێکی وا پێتانەوە.
سەرەتایە، بەڵام هەر کە دەستی بەردا
لە خلیسکایی زماندا یەکە یەکە ئەکەونە خوار
بە یەکتری پێ ئەکەنن.
ئیستە بۆنی ڕێزمانێکی ڕەقەڵەو
بۆنی کردار، ئاوەڵ کردار
بۆنی تەباشیرت لێدێ.

مەنفا ئەڵێ..
بە دیواری ناو پۆلەوە

نەخشەیەکی ئەم جیهانە.. بە زەمین‌و بە بەحرەوە
هەڵواسراوە..
نەخشەیەکی ئەم جیهانەو سەدان ئاڵا
لە ڕەشبەڵەکی سەمادان.
بەدەوری گەورە مێزێکی هێلکەییدا دانیشتوون‌و
بوون بە ئەڵقەی حەرف‌و وشە
ئەمڕۆ رۆژی قسەکردنی ئاڵایە
ڕۆژی پەیڤینی سونبولە لە هەوادا.
ئەمڕۆ لەنێوان دە خاکدا
لە مابەینی دە ئاسماندا
ڕۆژی گفتوگۆی نێوانی شاخ‌و زەریاو
بیابان‌و دوورگەو نیمچە دوورگەی ناو دنیایە.
لە خانەکانی جانتاوە
نۆ دەست نۆ سونبول دێننە دەرەوە
سونبولەکان ئەبن بە باڵندەی ناو ژوور
لە دواییشدا بەسەر سەری گوڵە بەڕۆژەو پۆلەوە
یەکە یەکە ئەنیشنەوە.
نۆ دەست هەژدە چاوی خۆیان لەسەر مێزەکە دائەنێن.
چاوەکان ئەبن بە چرای بچکۆلانەو هەڵئەسن‌و لەسەر تەختە
دیرۆکی گوڵ‌و باران‌و خۆڵ‌و خوێن‌و لانکەی خۆیان ئەنوسنەوە.
تەنها دەستێ دەستی تۆیە
نە سونبول‌و نە باڵدارو نە گۆرانی‌و نە بارانی ئاڵای تیایە.

دوو دەستی چۆڵ.. چون پێدەشتی دەوری کەرکوك.
دە پەنجەی چاو گریاناوی لە گیرفاندا.
ئەڵێی منداڵی ئەنفالن.. لە گیرفاندا.
دە پەنجەی ناو گەردەلوولێ.. لەتاو ئازار
کلاوی نینۆك توورِ ئەدەن.. لە گیرفاندا.
دە پەنجەی لالی زمانم
وەك دە وشەم لەبەردەمی ئەنقەرەدا
دە پەنجەی ماتی ژێر چارشێو.. لە گیرفاندا
وەك دە کیژم لە سنەدا.
لەم پۆلەیشدا تاقە جانتا جانتای تۆیە
کە نیشتمانێکی سیسو کە ئاسمانێکی لەت لەتو
کە ئاوێنەی ساماڵێکی وردو خاشی لە بندایە.
لەم ساتەدا
بۆنی نوشوستیت گرتووە
بۆنی شەڕی بەردو بەردی شاخت
بۆنی مۆمێکی کوژاوە
لەم ساتەدا..
بۆنی چاڵدێرانو لۆزان لە لەشت دێ.
لە شەڕی بەردو بەردەوە
بۆنێکی نوێ بڵاوبۆوە
بۆنی ئاو وەختێ ئەکوژرێ.
بۆنی کۆست وەختێ ئەکوترێ.

له ماچی دەنگو ڕەنگەوە

بۆنێکی نوێ بڵاوبۆوە

بۆنی باران ئەو وەختەی ئاڵ هەڵئەگەڕێو

بۆنی شەهیدیش ئەو وەختەی

کە باڵ ئەگرێ.

له تێکەڵبوونی منداڵیو وشەیشەوە

بۆنێکی نوێ بڵاوبۆوە.. بۆنی بێگەردیی ئەو وەختەی

له باوەشی خوادا ئەنوێو

بۆنی مانایش وەختێ ئەبێ بە یاقووتو

له قوڵایی سەمایەکدا ئەجریوێنێ.

له ڕامووسانی نێوانی

جەستەی منو غەریبییشدا

بۆنێکی نوێ بڵاوبۆوە

بۆنی شیعر ئەو وەختەی هەڵم ئەیگرێو

بۆنی بێزارییش ئەو وەختەی

ئەبێ بە نووکە توتڕكو

ئەبێ بە دەمە گوێزانو

لەناو گیانی مندا ئەڕوێ.

لەشەڕی بەردو بەردەوە، کامێرای شاراوە نەما. ئەم دیمەنەی خوارەوە، ساتەوەختێکی (میران) ئەخاتە ڕوو، کە شەڕی جەستەی خۆی، گەورەی کردو پۆشتەی کردەوەو بە پلیکانەی شەڕدا بەرەو

ئەمڕۆ (میران) لە شەڕی بەردو بەردەوە هاتۆتەوە.
بزەیەکی خۆڵەمێشیی‌و تەپ‌و تۆزی قارەمانیی‌و
وردە گەردیلەی شانازیی لێ نیشتووە.
ئەمڕۆ (میران) لە شەڕگەی شاخ‌و شاخەوە هاتۆتەوە.
بەرەو ئاسمانی بارەگا پێکەنین‌و جامانەکەی
بەیەکەوە هەڵئەدات‌و چەند ساڵێکیش
تفەنگەکەی گەنج بۆتەوە.
ئەمڕۆ (میران) لە بەیانیی خوێناویدا..
جەنگێکی نوێی لە جەستەی خۆی بردۆتەوە..
کەپکی کەللەی خۆی گرتووە
بەرزایی سەر شان‌و ملی کۆستەکانی خۆی گرتووە.
ئەمڕۆ (میران) لە شەڕگەدا سەرکەوتووە
بە (گەچاوی) باییبوونێ برینەکان سواغ ئەدات‌و
بە قریوە شەقامەکان دائەپۆشێ‌و سەرکەوتووە.
وڵات دەهۆڵەو لێی ئەدات.
وڵات زوڕنایەو ئەیژەنێ. سەرکەوتووە
پەنجەکانی دەستی ڕاستی
بەسەر پەنجەکانی دەستی چەپیا سەرکەوتووە.
قاچی ڕاستی قاچی چەپی خۆی ڕاوناوە.
ئەمڕۆ (میران) لە نەبەردی خۆی‌و خۆیدا، دیلی هەیە

چاوی خۆی‌و برۆی خۆی‌و کەپووی خۆی‌و
گوێچکەکانی خۆی گرتووە.
ئیستە (میران) قسەکانی بۆچڕوکی لەشی هەردوو
مەزراو ڕێ‌و بانیان لێوەدێ .
ئەمڕۆ میران هەمووومانەو
بۆنی سەدان ساڵ پێش ئەمڕۆو
بۆنی پەیڤ‌و بۆنی ستوونی ڕۆژنامەو
ژووری کۆنترۆڵی تی ڤی‌و
بۆنی مایکرۆفۆنی ڕادیۆو
بۆنی گشتمانی لێوەدێ..
مەنفا ئەڵێ:
پەنا ئەبەیتە بەر باڕو
کەفی بیرە ئەکەی بە کڵاوی خەیاڵ
مەراقێك دائەگیرسێنی‌و ئەیکەی بە مۆمی سەرمێزو
لەنێوانی شەوقی تەڕو پەرت پەرت بوونی دووکەڵەوە
ئەڕوانیتە کۆتایی ساڵ..
بە لێژایی هەورەکانی خۆرئاوادا
گۆرانیت ئەچۆڕێتەوەو
ئەبی بە دوورە هاڵاوی زەریاو کەنار.
پەنا ئەبەیتە بەر بۆنی کچی سەر باڕ
قژی ئەکەی بە کەپرەکەی (هەڵەدن)و
چاوی ئەکەی بەکانیەکانی (مێرگەپان)

تاڵەمۆکان ئەکەی بەڕێی گەڕانەوەو
ئەچیتەوە کۆنە هەوار.
پەنا ئەبەیتە بەر گەردن، پەنا ئەبەیتە بەر مەمان
لە گەردندا ئەچیتەوە بەر قەڵبەزەی بەفراوانو
لە مەماندا ئەچیتەوە لای رنۆکانی هەورامان.
پەنا ئەبەیتە بەر دەنگی گڕو قرتاوی سەرخۆشێ لەولاتەوە
پەنا ئەبەیتە بەر ڕستەی هەڵوەشاوو حەرفی نیوە بەخەبەرو
چاوی تەپی نیوە نوقاو، بەلاپلاو چاڵو چۆڵیی،
کۆڵانی دەنگی سەرخۆشدا، بەڕێو بانی بۆنی مەیدا،
ئەچیتەوە سەرچنارو، قاچی شیعرت تێکەڵو پێکەڵ
ئەبێتو بەملاو بەولادا ئەکەویو هەتا باهۆزێکی کەتە
قۆڵت ئەگرێو ئەتباتەوە لای سەرخۆشانی شارەکەت.

ئەچیتەوە لای بەرسیلەی قسەکانیان
ئەچیتەوە ناو گیرفانی ستارخانیو
ئەبی بە دەنکە قەزوانی سوێرو
ئەبی بە شووشەی چارەکی نیوە خاڵیی
بەر باخەڵی مراخانیو
بەیەك جگەرەی پەناگوێو
ئەبی بە دەنکە کولەکەو.. ئەبی بە قاشە خەیارو
قاشە لیمۆو.. قاشە ترۆزیی ناوسووری سەر
دەسرێکی ڕاخراو!.

من ئیستاکە بۆنی بادەی سەرچنارو
بۆنی شەقامی سەرخۆشی شەستەکانو
بۆنی ئێوارەی سەرخۆشی حەفتاکانو
بۆنی نوکتەی عەرەق پیارژاوی ئەوسای
(عیزەت یەکپارچە)م لێوەدێ!

بیرەیەكو دووانو سیانو چوارو...
دیسانەوە کەفەکانیان ئەکەی بەکڵاوی خەیاڵ.
ئیستە سەرت وەك هۆڵی شەوی زستانەی پڕ دووکەڵو
ژاوەژاوی یانەی کۆنی مامۆستایان قورس بووە.
چاوت گەڵای شۆڕەبییەو داتخستووە. ئەڕوانیتە وێنەکانی
نەخشاوی سەر قوماشی مێز. وێنەی سەرمێز. تابلۆیەکی
هەڕەمەکیی، پەرشو بڵاو. سەرت بە وردە قوڕقوشمی
شەڕی ناوخۆ قورس بووە. چاوت گەڵای شۆڕەبییەو
داتخستووە. پەڕۆی سەرمێز گەورە ئەبێو وێنەکان
ئەجولێنەوەو بارِ ون ئەبێو کچ ون ئەبێو وێنەکان
دێنە چاوتەوە، تۆیش ئەچیتە ناو وێنەوە:
لەسەرەوە ئاسمانێکی بێ دەربەستو گەواڵە هەورێکی
تووڕەو فڕۆکەیەك دوو پەروانە. لەولایشەوە پەڕەشووتێکی
نارنجیی. لەخوارەوە ڕووبارێکی بێ تاقەتو بەلەمێکی
زنجیرکراو. لەوبەر ڕووباریش باخچەیەك. وەکو باخچەی
پاشای (گۆران)، بەڵام ئەمیان نەهیچ خێڵێ لە دوژمنان

دەوریان داوەو نە ڕێگەکانی گیراوە.
سەرت قورسەو کەفی بیرە ئەکەی بە کڵاوی خەیاڵ
ئەچیتە ناو وێنەکانی قوماشەوە:
ئێستا موتاڵای کتێبی ئاو ئەکەیتو باخچەکە ئەنووسیتەوە.
ئێستا لە کەنار ئاوەکەی، کەس ناتبینێ. جلەکانت دائەکەنیو
ئەچیتە ناو ڕووبارەوە. رووبار کەمێ دائەچڵەکێ. تا ناوکی
شیعرت تەڕ ئەبێ. چەند هەنگاوێكو ئەگەیتە بەلەمەکە.
بەلەمەکە ئازاد ئەکەیت. بەلەمەکە پێ ئەکەنێ. بەرەو لای
خۆت ڕایئەکێشی. ئەسپی تەختە بەناو ئاودا ئەئاژوێتو
ئەگەیتە لای گوڵزارەکە. ئەچیتە ناو باخچەی پاشای بێ گاردەوە.
لەبەر گوڵ شیعر نابینی. لەبەر عەتر سەرت ناپەرژێ بنووسیت.
بووی بە نوقڵێکی کەڵەگەت. گوڵەکانیش بوون بەمنداڵی
زەردو سوور. لە سەد لاوە باوەش بە ئەژنۆتا ئەکەن. گوڵ
ئابلۆووقەی بۆنی ناخۆشی خستۆتە سەر ئەم گەشتەت. چ ئابلۆووقەیەکی
جوانە. دائەنەوی سێ چەپك بۆنی ڕەنگاو ڕەنگ ئەچنیتو
دێیتەوە ناو بەلەمەکە. دەستەیەك ماسیی هاتوونو
بەڕێت ئەکەن. ئەگەیتەوە کەنار ئاوو، ماسیەکان ئەگەڕێنەوەو
بەر لەوەی کە تۆیش دابەزیی، دوو سێ داری کورتە باڵای دەمی
بەستێن، چەپکەکانت لێ وەرئەگرن. چەپکەکان وەرئەگریتەوە.
بە چەپکەوە لەگەڵ بۆندا باڵ لێك ئەدەی بەرەو ئاسمان.
دەستت ئەگاتە کەمەری پەڵە هەورو توند ئەیگری. خۆتی پێوە
هەڵئەواسی. تیژ تیژ ئەفڕی. فڕۆکەکە ئەگریتەوە.

ئەمجارەیان باریك باریك ئەبیتەوە، ئەبی بە تیشكێو لەشووشەی
پەنجەرەوە، ئەچیتە ناو فڕۆكەوە. لەجێی جگەرەكێشاندا دائەنیشی.
شیعرو قاوە بەیەكەوە ئەخۆیتەوە، فڕۆكەیش زەمان كون ئەكاو
پەردەی هەورەكان دائەدڕێو تیژ تیژ ئەفڕێ. چەپكەكانت وەكو
خۆزگە لە باوەشدان. تەماشایەكی سەعاتی دەستت ئەكەیت.
لە دوای ئەوەی بۆنێك ئەكەیت، لووتت بزەیەك ئەیگرێ. بۆن دێ،
بۆن دێ، بۆن دێ. بۆنی گۆیژەو وێڵەدەر دێت. بۆنی ژانو
بۆنی گردی شەهیدانو بۆنی قژی شیعرەكانی شارەكەت دێ. چەپكەكانت
لە باوەشدان . تۆ ئەبێ لێرە دابەزی. دیسانەوە باریك باریك
ئەبیتەوە. وەكو تیشكێ بە ناو شووشەی پەنجەرەدا بۆی دەرئەچی.
چەپكەكان هەر لەباوەشتان. بە هەورا خل ئەبیتەوە. ئەگەیتە
پەڕەشووتەكە. بە دەستێكت پەتی پەڕەشووت ئەگریتو
بە دەستەكەی تر بۆنەكان. گوڵەكان گۆرانیی ئەڵێن. دڵیان
خۆشەو لەسەر سینگت سەما ئەكەن. بە هەورا خل ئەبیتەوە
ئەگەیتە كیشوەری باران، لەدایك بوونی باران ئەبینیت .
ئەگەیتە هەرێمی تەرزەو مەملەكەتی تۆفو زریان.
لە نزیكەوە مردنی، بوخارو هەڵم ئەبینی. شاژنی پرشنگ
ئەبینی. یەكە یەكە بەناویاندا تێ ئەپەڕی. بەناویاندا
ئەخولێیتەوە. وردە وردە دائەكشێی بۆ بەرەوخوار.
زەوی بەرەو پیرت دێتو ئەگەیتە ئاسۆی سەرچنار.
هەزار مەترو پێنج سەد مەترو پەنجا مەترو لەپڕیش لەناو باوەشی
چناردا ئەنیشیتەوە. نیوەشەوێكی درەنگەو كەس دیار نییە.

گوڵەکان لەناو باوەشتا وەنەوز ئەدەن - ماندووی ڕێگان -
تۆ ئەبێ ئیستە بگەڕێی لەم شارەدا سێ ناونیشان ، سێ
ئەوین بدۆزیتەوە: ناونیشانی تازەترین بۆنی تووڕەی شیعرو
تازەترین بۆنی یاخی بوونی شانۆو تازەترین بۆنی ڕەشەبای
ناو گەرووی کورتە چیرۆك. ئەبێ بیاندۆزیتەوە. بیانگەیتێ.
تا هەرسێ چەپکی باوەشی ئەم سەفەرەی خۆتیان بەیتێ
لە پرێکدا تەقەیەك دێو پەرداخێکی سەر مێز ئەشکێ
سەر هەڵئەبڕم. خەو ون ئەبێ. باڕ دێتەوە جێگەی
خۆیو کچی سەر باڕ وەك بزانێ من لە کام
گۆمدا نوقم بووم، لەو دوورەوە سەیرم ئەکاو پێ ئەکەنێ
هەڵئەسمو باڕ جێدێڵمو
درەختێکی سەرخۆشمو ئەچمە دەرێ.
لە دەرەوە کڵاوی کەف بائەیباتو
من هەست ئەکەم لەسەر جادەی شەوێکی تەڕ
قەسیدەیەکم ئاوارەو.. بۆنی گۆڕ غەریبیم لێدێو
وشە وشە وا ئەوەرێم..
ئەوسا ئیتر گۆرانییەك.. بەدەم بای وەشتی ئێرەوە بۆ خۆم ئەڵێم:
(ئەم کۆشکانە هیچیان نەهاتنە خەومەوە
ئەم وەرزانە هیچیان نەهاتنەساڵمەوە.
ئەم ژنانە هیچیان نەهاتنە چاومەوە.
ئەم بۆنانەیش هیچیان بۆنی وشەیەکیان خۆش نەکردم!.
ئەوەی کە دێتە خەومەوە

هەر کۆڵانە قوڕاویەکەی کانێسکانەو
ئەوەی کە دێتە ساڵمەوە
گوڵو سووتووی نیشتمانەو
ئەوەی کە دێتە چاومەوە
چاوی کچێکی کۆیی یەو
ئەو ڕووبارەی ئەڕژێتە ناو ڕۆحمەوە
هەر سیروانی لێڵو پێڵەو
تەنها بۆنیش کە بۆنی وشەم خۆش بکات
سەرو قژی ساواکانی شارەکەمە!
هەموو زەریاکانی ئێرە ئەیانەوێ زنەیەکی بچووکی شاخو داخ
لەناو رۆحما قوت بدەنو بۆیان ناکرێ. هەموو شارە
جوانەکانی ئێرە ئەیانەوێ کاولاشکەی قەڵادزێ لەناو
مندا بسڕنەوەو بۆیان ناکرێ. هەموو لەشو لارە رووتەکانی
ئێرە ئەیانەوێ تیلەی چاوی کچە هەولێرییەك لەیاد بکەم
بۆیان ناکرێ. هەموو دوکانو بازاڕە بە بریقو باقەکانی ئێرە
ئەیانەوێ بەردەمی حەوزە وشکەکەو ژێر پردەکە لەیاد بکەم
بۆیان ناکرێ.. هەموو شووشە عەترەکانی ناو ئەوروپایش
ئەیانەوێ بۆنی مێخەکبەندەکەی ملی تۆم بیر بەرنەوە
بۆیان ناکرێ.
من لەو زنە بچوکەوە فوارەی وشەم
هەڵئەدەمە ناو زەریاکانی دنیاوە .
من ئەو وێرانەو کاولاشە ئەبەمە ناو

هەناوو جەستەی دنیاوە .
ئەو تیلەی چاوە ئەبەمە ناو چاوەکانی دنیاوە
ئەو ملوانکەی مێخەکبەندەیش
ئەکەمە گەردنی جیهان!

من ئەو شیعرەم..
ئەگەر کەپووی بەردی هەڵگورد
بۆنم نەکاو خۆشی نەوێم..
ئیتر دوای ئەو، بۆنم ناکاو خۆشی ناوێم
کەپووی بەفری.. لوتکەی ئەڤرست
من ئەو شیعرەم
شاری وشەی مل بەچرای ئەم دنیایەش
هەر ئەو وەختە باوەشیانکرد بە گەردنماو
خۆشیانویستم، بۆنیانکردم، کە لێرەوە..
لای ئێوەوە سەرو تۆزێ: لە مەراقو خۆڵو گەڵاو
کلۆ خەڵووزو هەناسەو، بۆنی هەڵەبجەو هەڵاڵەو
بۆنی جەستەی ئەم زمانەی خۆم بۆ بردن!
من هەر لێرەم. لەناو بەفرێکی شینداو
دووره چرای نیگاتانمو کز ئەسووتێم
من هەر لێرەم. لەناو بەفرێکی شینداو
ناو بەناوێ.. لەم قوتبەدا
پریشکێکی بەردە ئەستێم .

دیسانەوە ڕۆژێکی تر بەناو تەمێکدا دێتەوە
من هەر لێرەم:
ڕۆژێکی تازەیەو کۆنیش
دیسانەوە ڕیشێکی دیکەی تەنیایی ئەتاشمەوە.
بەڵام ئاوێنە هەر هەمان ئاوێنەیەو
تەمی شووشەی سەرچاوانیش هەر هەمان تەم.
- بۆنی ئەم قوتبەم گرتووە -
رۆژێکی تازەیەو کۆنیش
دیسانەوە بەروپشتی ئەم بەیانییەش بە پەلە
ئوتوو ئەکەم.
بەڵام بێزاریی ناو رۆحم
هەروەکو خۆی چرچو لۆچە.
ـ بۆنی پەڕۆی سووتاوی ژێر ئوتووم لێدێ -
ڕۆژێکی تازەیەو کۆنیش
دیسانەوە (مەسعەدەکە) ئەمکاتە کۆڵ
لە قاتی خوارێ دامئەگرێ
ئەچمە دەرێ..
دیسانەوە لە بەردەرگا پیرێژنەکەی دراوسێم
کە هەر لە تووتیی مۆن ئەچێ
تووشم ئەبێ.
ـ لەبەر قژم خۆشی ناوێم -
کلك هەڵئەکاو تێ ئەپەڕێ.

ـ بۆنی نەفرەتم لێوە دێ -
وەختێ چەترەکەم هەڵئەدەم:
ـ بەیانیت باش!
ـ بەیانیت باش!
دیالۆگی بەردەوامی بەیانیانی
نێوان خۆم‌و چەترەکەمە ..
دیسانەوە ڕۆژێکی تازەیەو کۆنیش
من ئەمڕۆیش هەر بۆنی دوێنێ‌و بۆنی پێرێ‌و
بۆنی ژەنگ‌و بۆنی چەترێکی شکاوی ئێرەم لێدێ .

﴿ ئەزموونەکان پەل‌و پۆی زۆریان لێ بۆوە. بۆننامەکەم لە شاخەوە بۆ زەریا بوو بەهاوڕێی چەندین دەنگ‌و ڕەنگی لەیەك نەچووی ئەم دنیایە. لەبەر ئەوە ئەم بۆننامەیە بۆننامەی ئەزموونە. بەڵام هێشتا نەمتوانیوە خۆم لە بۆنی ترس قوتار بکەم. من بە بۆن کەوتووی ترسم. ئەگەر ناوچەیەکی شاراوەی بۆن لەم بۆننامەیەدا نەبێت، ئەوە هەر لەوێوە لەو ترسەوە سەرچاوەی گرتووە﴾

(لەبەر ئەوەی من سەردەمێ
لەگەڵ شاخدا هاوڕێ بووم
بۆیە ئیستاکە ئەتوانم تۆوی روانین
بەدەم ڕێوە لەناو بەردیشدا بڕوێنم .

لەبەر ئەوەی من سەردەمێ
لەگەڵ زەریا هاوڕێ بووم
بۆیە ئیستاکە ئەتوانم
بە بنی قوڵی زماندا بچمە خوارێو
مەرجانی مانا دەربێنم.
لەبەر ئەوەی من سەردەمێ
کرێچیی ماڵی ئەستێرە دوورەکان بووم
بۆیە ئیستاکە ئەتوانم جریوە بکەم بە بۆن‌و
ئەودیو وەرزەکان ببینم
لەبەر ئەوەی من سەردەمێ
لەگەڵ زریاندا ژیاوم
بۆیە ئیستاکە ئەتوانم ببمە پرسیارو گومان‌و
هەڵبکەم‌و یەخەی یەقین ڕاوەشێنم

لەبەر ئەوەی سەردەمێکیش دوورو درێژ
لەگەڵ ترس‌و لەگەڵ تەم‌و مژدا ژیام
ببوورن لێم بۆیە ئیستاکە ناتوانم
من ڕاستەوخۆ هەرچیم هەیە..
وەکو هەتاوێکی گەمژە
لەلای ئێوە بیدرکێنم)

من هەر لێرەم..
لەم وڵاتە خوێن ساردەدا

تەنها لە ڕۆژی کتێبداو

لەبەردەمی کوورەی شیعرا گەرم دادێم

تەنها لە ڕۆژی کتێبدا..

پەپوولەی وێڵی پێکەنین پەیا ئەبن‌و تێم ئەئاڵێن.

تەنها لەرۆژی کتێبدا

من ژمارەی لاپەڕەی سەروو پەنجام‌و

لە گۆڤاری غەریبیدا زەردەخەنە ئەمگرێت‌و ئەکرێمەوە.

لە ڕۆژی وشەو کتێبدا.. ئەبم بە دەشتی پەخشان‌و

فوارەی شانۆو.. ئەبم بە چیرۆکی گەڕۆك.

ئەمڕۆ وەکو سەری زیوینی پاندانێ

لە دووررِا ئەبریقێمەوە.

لە (سێنترومی تێنستا)[27]

(هێڕ ئەندرشۆن) [28]م پێ ئەگات.

هێڕ ئەندرشۆن درێژە وەك نەخشەی سوید.

دەم‌و چاویشی بەردەوام لە دوورگەی پێکەنین ئەچێ.

هێڕ ئەندرشۆن ئەندامێکی پەرلەمان‌و حزبی سەوزە

بەڵام خۆی واتەنی ئەگەر

بەلەمەکەی سفاریا کونی تێ بێ

ئەم حزبەکەی تۆپەڵ ئەکاو کونی بەلەمی پێ ئەگرێ!.

هێڕ ئەندرشۆن.. سەری پڕە لە کتێب‌و

---

[27] سێنترومی تێنستا: سەنتەری گەڕەکی تێنستا – لە ستۆکهۆڵم.

[28] هێڕ ئەندرشۆن: مستەر ئەندرشۆن.

دڵی پڕە لە باڵندەو چاوی پڕە لە دارستان.
(با)ی زەریایەو بەدەم غەریبیی چیاوە پێ ئەکەنێ.
هێر ئەندرشۆن شیعرو مۆسیقاو بێگانەی بەیەکەوە
لەسەر ڕەفەی چاوو برۆی ڕیز کردووە.
قسەکانی بۆنی (تول پان)[29] یان لێوەدێ.
کە ئەیبینم واهەست ئەکەم من پەنجەرەی داخراوم و
هێر ئەندرشۆن.. ئەمکاتەوە
ئەمجارەیشیان هێر ئەندرشۆن
بە هەمان تۆڕی پرسیاری بەر لە چەند ساڵ
ئەمکاتەوە بە وێرگوڵێکی بەردەمیو
ئەمکاتەوە بە ڕۆژنامەی لوولکراوی نێوان دەستی
- هەی.. هەی.. شێرکۆ!
شاخ و شاخ هەر بەردەوامن
لە سەربڕینی یەکتردا؟!
ئەوە چییە؟! خۆ هەر خۆتان دیناصۆرتان
هێنایەوە بۆ ناو خۆتان!
هێر ئەندرشۆن.. لە ئیستەدا وەکو جاران
شاخەکانم ناباتە ناو ڕۆژنامەوە.
بە ژانەکانم نانووسێ و فرمێسکیشم لە پەرداخی
پەرلەماندا ناخواتەوە..
هێر ئەندرشۆن.. وەکو جاران

---
[29] تول پان: ناوی گوڵێکە بە سویدی.

پیاسە لەگەڵ خەمما ناکات..
بەشوێن برینما ناگەڕێو زوو زوویش دەرگا
لە سۆراخی گڕ تێبەربووم ناکاتەوە..
هێر ئەندرشۆنو ژنەکەی
بەر لە دە ساڵ هەر لێرەدا
لەسەردەمی مۆمەکانی هەڵەبجەداو
لەبەر تۆفانی کۆچ ڕەودا..
دڵی خۆیان دەرهێنابوو کردبوویان بە دەغیلەو
بە بازاڕدا ئەیانگێڕا بۆ کوردستان.
هێر ئەندرشۆن.. تۆزێك لەگەڵما ئەوەستێو بەجێمدێڵێو
سەر بەرەو خوار، لەگەڵ دار ئەبەنووسێکی،
(رواندی)دا بۆ خۆی ئەڕوا.
پرسیارەکەی هێر ئەندرشۆن
ئەمکا بە پەڕەی دڕاوی کتێبێكو
بە شیعرێ قاوەی بەسەردا ڕژابێتو
ئەمکا بە تاری ژێ پچڕاو.
من ئیستاکە بۆنی گورگو
بۆنی گەوجێتی و شێتێتیو
بۆنی ڕۆژنامەی شەڕخوازو..
بۆنی جامانەی خائینو
بۆنی کەڕووی مێژوویەکی کۆنم لێدێ.

هەڵیکردو پرسیارەکەی (هێڕ ئەندرشۆن) زەمینەی بوو.
شیعرنامەیەکی تووڕە، بۆ هەموو ئەو وشانەی ناوەوەو دەرەوە، بۆ هەموو ئەوانەی کە لە هاوینە ڕۆژێکی شوومداو لە گەڕانەوەی دیناصۆردا خۆیان لە ژووری بێ دەنگیی خزان و بێ دەنگییان دا بەخۆیانداو..
لەدواییشدا شیعرو چیرۆک و شانۆو وتارەکانیان بۆنی دیناصۆرو دەبابەیان گرت: تێبینی: ئەم بروسکەیە، دوێنێ نوسراوە، بەڵام بۆ سبەینێ و دوو سبەی و داهاتوویشەو هەتا دیناصۆر بژی!.)

شیعرەکانتان یەك بە یەك بەتاڵبوونەوە.. باگژەی ئاب فووی لێکردن، پێچانیەوەو تێکەڵ بە پووشی هاوینەی دەشتی پرسەی (قوشتەپە) بوون. لەژێر زیلدا لوولیان خواردو.. کۆمەڵ کۆمەڵ، لەناو چاڵی دەبابەدا گیرسانەوە.
شیعرەکانتان یەك بە یەك بەتاڵبوونەوە: چون بەتاڵبوونەوەی عاشق لەئەوین و چون بەتاڵبوونەوەی جەستە لە ئیرادەو چون بەتاڵبوونەوەی پەیڤین لە دەربڕین .
کۆتەرەکان سەریان باداو شتێکیان وت. ڤیر قولێپی داو بلقی کردو شتێکی وت. بەڵام ئێوە هیچتان نە ووت.
بەڵام ئێوە هیچتان نەکرد. بێدەنگیتان: هەڵبڕینی داری بازگەو سەیتەرە بوو، بۆ هاتنەوەی دیناصۆرو گەڕانەوەی کۆلێراکەی دوایی هاوین . بێدەنگیتان کرد بە پەردەی دووکەڵێك و

بەدەوری خوێندا گێڕاتان، تاشمشێری دیناصۆڕو چنگی
ئاسنی خوێناویو بەچکەکانی ئەو نەبینین.
بێدەنگیتان بوو
بەپاسەوانی ئەنفال. بێدەنگیتان بوو بە شووشەی مەرەکەبی
خاڵیو بەتاڵ. بێدەنگیتان بوو بە قەڵەمی کەڕولاڵ.
بێدەنگیتان
کرد بە تەپەدۆری سەری خیانەتو بێدەنگیتان کرد بە خم خۆرك
بۆ قوتدانەوەی کوڕژنی قوربانیی ساڵ. بێدەنگیی ئێوە
هەسان بوو خێڵ خۆی لەسەر تیژکردەوە، بێدەنگیی ئێوە
گومەزی تاریکیی بوو جەهل خۆی تیا کۆکردەوە.

کۆتەرەکان جولاٌنەوەو شتێکیان وت. جۆگەلەکان
هەندێ ئاوڕیان دایەوەو شتێکیان وت. بەلاٌم ئێوە
هیچتان نە ووت، بەلاٌم ئێوە هیچتان نەکرد. چیرۆكو
شانۆو وتارتان، وشەی شووشەو فەخفوری بوون،
لەسەر ڕەفەی بێدەنگیتان ڕیز کرابوون، لەگەڵ لەرزەی
زرێپۆشدا لەرزینەوەو کەوتنە خوارێو هاڕەیان کرد.
دەستنوێژەکانی ئەدەبتان، دەستنوێژەکانی قەڵەمتان
یەك بەیەك بەتاڵبوونەوە. چون بەتاڵبوونەوەی ئەسپ
لە حیلاندن. چون بەتاڵبوونەوەی باهۆز لە گڤاندن.
چون بەتاڵبوونەوەی ئاگر لە بڵێسەو لە تاوسەندن.

چیرۆکەکانتان یەك بەیەك بوون بەکەروێشکی دارینەو..

وتارەکانتان یەك بەیەك بوون بە نێچیری ڕاوکردن.
قسەکانتان: هێلم‌و قوڕی صناعی‌و مۆمی پیو بوون،
بە هاڵاوی دەمی هاوەن هەر هەموویان بەسەر یەکدا
توانەوەو .. هەیکەلێکیان لێ دروست بوو بۆ بەردەمی دایناصۆرو
هۆزی مردن. لەو دەشتەدا، پەڕەی گۆڤارێکی دڕاو
بای تۆپ بردی‌و شتێکی وت. لەو دەشتەدا ملی قرتاوی
باڵداری لە بەردەمی قەمەیەکدا هەڵبەزێوەو شتێکی وت.
بەڵام ئێوە هیچتان نەووت.. بەڵام ئێوە هیچتان نەکرد، بەڵام
ئێوە لەو بەیانییە خۆڵ پۆشەدا.. لەو بەیانییە خوێن پۆشەدا..
لەو دیرۆکە عار پۆشەدا، ئەوەی کردتان: سەری من‌و سەری
قەڵاو سەری حاجی قادری کۆییتان.. تێکەڵ بەسەری بەدلیسی‌و
سەری فەیلەقی کیمیاو سەری ئەسپی دیکتاتۆر کرد. لەو بەیانییە
زەردباوەدا ئەوەی کردتان هەر یەك شت بوو. بەیەکسانی
روانیتانە شیعری من‌و بێڕێی سەری (عاشور حەمدان)
بە یەکسانی روانیتانە مێزەرەکەی مەلای خەتێ‌و مێزەرەکەی
مەلای گەورەو بە یەکسانی دابەشتان کرد: پەنجەکانی
قەڵادزێ‌و پەنجەکانی دەستی سوڵتان.

ئەوە من نیم.. بەرۆکی شیعرتان ئەگرێ
ئەوە من نیم .. یەخەی شانۆتان ئەگرێت‌و
ئەوە من نیم.. ڕێگە بەچیرۆکتان ئەگرێ.
ئەو دەستانە دەستی من نین.. پەنجەی من نین

ئەوانە دەستی هەڵەبجەن لەناو هەوای خنکاوەوە
لەناو گوڵی خنکاوەوە، درێژ ئەبن‌و قورتومی وشەتان ئەگرن.
ئەو دەستانە دەستی من نین.. پەنجەی من نین
ئەو دەستانەن لەژێر لمی عەرعەرەوە، لە گۆڕستانی
چراوە دێنە دەرێ‌و بەربینی قەڵەمتان ئەگرن.
شیعرەکانتان یەك بەیەك بەتاڵبوونەوە..
چیرۆکەکانتان کیسەڵ بوون.. سەریان بردەوە ناو قاوغ.
قسەکانتان.. هەندێ سێبەری ترساو بوون.. کشانەوە.
شانۆ پەردەی خۆی دڕان‌و ئەکتەرەکان رووت بوونەوە.

لوتاوێژ بوو.. لوتاوێژ بوو.. لوتاوێژ.
شاخ لووتی گرت..
ئەربائیلۆکان لووتیان گرت.. منارەی چۆلی لووتی گرت
دەرگاو پەنجەرە، لووتیان گرت.. گیوموکریانی لووتی گرت
(ئیبنولوستەوفی) لووتی گرت..
(عبدالخالق)ی هاوڕێم.. (نوری نانەکەلی)ی.. هاوڕێم..
جادەی شێست مەتریی هاوڕێم..
چایخانەی مەچکۆی هاوڕێم.. لووتیان گرت‌و
لەو ڕۆژەدا ئێوەش بۆنی دیناصۆرو بۆگەمرخەی
میژوویەکی تۆپیوتان گرت !)

تۆ بۆنی شیعری گەڕۆکی

باخ لەگەڵ خۆتدا ئەگێڕیو

دڵۆپ دڵۆپ لەبەر هەتاوی جوانیدا ئەتوێیتەوە..

تۆ قاسپەی کەوی زمانیو

پەروانەی ڕیشی (نالی)یتو بە چواردەوری

ئەورووپادا ئەخولێیتەوە.

خەو ئەڕژێتە سەرتەوە..

حەزو خۆزگەتو تەماشات تەڕ تەڕ ئەبن

شیعرت لێ ئەچۆڕێتەوە.

ئیمستیردام.. بەلەمێکی شووشەبەندی دەم بە ورشەی

جادەی ئاوو.. کوچەی ئاوو.. چوخمی ئاوە

تۆیش گڵۆپێکی سەرخۆشیو بەشەودا ئەسوڕێیتەوە.

لە ئاودا.. ئەلەرێیتەوە

لە ئاودا.. ئەبریقێیتەوە..

بەنگ کێشەکان.. لەم شارەدا.. لە ئەستێرەی

نێرەو مێیەی جل دڕاوی پەرەوازەو

لە گوڵی چڵکنی باخچەو

لە شووشەی بادەی بێ سەرو بێ مل ئەچن.

نیشتمانی بەنگ کێشەکان.. خەیاڵێکی رووتو قووتە.

ئەوان بەتەنها هەر بۆنی ساتە وەختێکیان لێوەدێ.

ساتەوەختێ.. بێهودەیی ئەم تەمەنەی تیا بکێشن.

ساتەوەختێ.. کە رابوردووی سەرابێکەو

ئایندەیشی تیا ئەمەیێ

ئیمستێردام بەناو خۆیدا ئەمگەڕێنێ .
ئیمستێردام کتێبێکە.. ئاو جزوبەندی کردووە.
بەقەوارە کتێبێکی بچکۆلەیەو جیهانیش ئەیخوێنێتەوەو تەواو نابێ.
لەم لەشەدا.. سەری قەشەو لنگی بڤکێو[30]
دەستو پلی هونەرمەندو.. قاچەکانی بازرگانیی
پێکەوە کۆبوونەتەوە.
ئیمستێردام.. بەناو خۆیدا ئەمگەڕێنێ.
ئیمستێردام.. لەشی رووتی شۆخە ژنێکە هۆڵەندیو
لەناو گوڵدا راکشاوە.
ئەم کتێبە شەپۆلی ئاو پەڕەیەتیو تەواو نابێ.
ئەم کتێبە کەس تێی ناگا.. لەیەك ساتدا
سەد زمان ئەینووسێتەوەو
سەد زمان ئەیخوێنێتەوەو
وەك زنجیری پایسکیل سواری سەر تەختانییشدا
بەگوڕ ئەڕواو لەناو چاوما ئەخولێتەوە.
بەیەکەوە: ئێرە بۆنی خۆشترین گوڵی ناو دنیاو
بۆنی تلیاك، بۆنی سێکسو رووت بوونەوەو
بۆنی لەژم[31] و بۆنی دادگاکەی لاهاییو
بۆنی مۆسیقای لێوەدێ.
کەپووم تەنها لەم شارەدا

---

[30] بڤکێ: ژنی خراپ.
[31] لەژم: زەلکاو.

بەشەوارەی بۆن ئەکەوێ.

دوو ساڵە باوەشی پڕ ماچو پەپوولەی
(سەمیرە)ی یەمەنی، کوکوختیی ئاوارەی هۆڵەندا
بۆ خولیای باڵگرتووم فەزایە.
دوو ساڵە، بارانی هاوینەی یەمەنیی، لێم ئەداو
پایتەختی ئەم لەشە بۆن خۆشەم (صەنعایە).
ئەم ماسیە باڵدارە.. ئەم پشکۆ ئەسمەرە..
ئەم گۆشتە گڕدارەی بەحری سوور، ئەم کانییە ڕەشتاڵەو
ئەم (واحە) رووناکە
هەر جارێ باوەشێ بەملی کوێستانما بکاتو راماووسێ
ئەوساکە من قەترەی توانەوەم.. تنۆکی بەفراوم
لە بادیی[32] بەردەمو لە بنی فنجاندا.
غەریبیی لەم لەشە گەرمەدا برژاوە..
لەم خەتی ئیستیوای ناو قەدو گەرمێنی مەمکەدا
پەنجەی من سووتاوە.
سەمیرەی یەمەنی.. کتێبی شەپۆلی گەنم ڕەنگ
قەڵبەزەی شەهوەتو فەنەری ئارەزووی داگیرساو
لە ژووری بەلەمی دارینەی گوێ ئاودا..
ئەیبینم: لە پێشدا حەوزێکم بەتاڵو
لەناکاو پڕ ئەبم لەخەندە.

[32] بادیی: قاپ، دەفر.

له پێشدا سێبەری دارێکی تەریکم‌و

له پریش من ئەبم بە ئاسۆی هەزاران باڵندە.

ئەچینە سەر کورسیی مەرمەڕی باخچەیەك

لای ڕاستمان ئاهەنگی دوو بووکی بەرخۆری ژاڵەیەو

لای چەپمان.. دووچاوی زیتەڵەی مێبازی دار قۆخێ.

بەر لەوەی دانیشین

کورسیەکە بزەیەك ئەیگرێ بۆ کچە یەمەنی

بۆ خورمای خەستەویی.

لەسەرڕا (با)یەك دێ‌و ئەچێتە قژیەوەو

لەوێوە سەر ئەدا لەدەمی‌و ئیتر (با)

دوای تۆزێ تینوێتی.

هەڵئەسین.. لە گەڵای قسەمان هەندێکی وەریوەو

بۆ شەوی تەنیایی کورسیەکە جێی دێڵین.

درێژیی جادەکان، ملوانکەی زۆر کورتن

له ملی پەیڤینی دڵداردا..

هەر تەنها سەعاتی دڵدارە

سەعاتی خەونێ بێ نەزانێ

دەقیقەو چرکەکان بژمێرێ.

ئەو تەنها تیشکێکە کات کونکاو

هەمان سات (عەتارد) بۆنبکاو

شەقامێ لە مانگدا ببڕێت‌و

(مەریخ)یش لە چاودا هەڵگرێ‌و

لێرەبێ‌و لەوێش بێ

ئەچینە ناو ماڵی ئاوەوە
کەشتیشەو ماڵیشە
دوو هۆدەو ڕاڕەوێ لە ئاودا، کرێچی ماسییەو
خاوەن ماڵ زەریایە. حەوشەی ئاو، هاوسێی ئاو،
کۆڵان ئاو، بناغە شەپۆلەو.. ئەم ماڵە ژنێکە
کەسك پۆش تانیوەی لە ئاوداو هەمیشەیش دانس ئەکا.
کە ئەدوێم پەیڤینم گوڵونکەی رستەی خۆی
لە ڕووبار وەرئەدا. پرژە پرژ، وشەکان دڵۆپی
ساردن‌و ئەکەونە سەر پێستی لەشێکی نیوە ڕووت،
نیوەداخ، وشەکان چزەیان لێوەدێ. پێش خۆمان
دوو پەرداخ یەکتری ماچ ئەکەن
زرنگەی شەوێکی شووشەیی سووورباویان لێوەدێ.
ئەم ماڵە کەشتییە، ئەم ژووری ماسییە، ئیستاکە بۆگوێچکەی
بڕراوی (ڤان کوخی) لێوەدێ. چۆن شەپۆل هەڵئەسێ
بۆ ئەوەی گلۆپی بەندەری دەریاکان ببینێ، هەڵئەسم.
لەبەردەم دوو سێ ڕیز کتێبدا ئەوەستم. دوو سێ ڕیز لە سەدە.
دوو سێ ڕیز لە ڕۆحی فریشتەو ئەستێرەی گەڕیدە.
دوو سێ ڕیز لە جۆگەی خەیاڵی شپرزە. دەست ئەبەم
هەورێکیان دائەگرم، (لۆرکایە)، چەخماخەی هەورەکە
ڕێك ئەیدا لە چاوم، وەك باڵای (غرناطة) سوور ئەبم.
هەمدیسان دەست ئەبەم بۆ ڕەفە. قەڵایەك دائەگرم

قەڵایەك دیواری لە خشتی بێزاریو شوورەیەك لە بەردی
تەمێکی ئەستورو قوولەیشی لە شەوی تەنیایی. (کافکایە)و
ون بوونەو پرسیارەو مەراقی ئەبەدیی.
ئەچمەوە سەر کورسیی هۆنراوەم
بەرامبەر مەوالی ڕەش ئەسمەر
بەرامبەر وەنەوشەی یەمەنی
ـ بێ دەنگی؟! وادیارە لای من نیت؟!
راست ئەکات لای ئەو نیم. لەنێوان ئەو لەشەو گردێکی
سوتاوی وڵاتدا من بۆسۆی دەواری کۆچەریم. ڕاست
ئەکات لای ئەو نیم. لەنێوان درەختی هەڵووژەی ئەو لەشەو
سەعاتی وەریوی وڵاتدا من پەنجەی دوودڵییم. ئەپرسم
لە کوێوە هەتا کوێ، من دەزووی کلافەی ئەم خوێنەی
سەری خۆم هێناوە؟! لە کوێوە هەتا کوێ من ڕێچکەی شکستیو
من نمەی دەقیقەو سانییەی ڕژاوی قوربانییم. لە کوێوە
هەتا کوێ من بۆنی تاراوگەم لێوەدێو هەناسەی تاریکییم.
ئەو شەوە لە خانووی سەرخۆشداو
بەرامبەر قۆخێکی گەییوی یەمەنیی
مەراقی ئاڵ بوومو چەند قاپی سەرمۆری خەیاڵم هەڵپچڕی.
ئەو شەوە من بۆنی قەسیدەی ئەسمەرو
من بۆنی هاژە هاژ.. من بۆنی زەریام گرت
هەتاکو بەیانیی.
پەراگەندەیە سەری من

جارێك جانتای بەجێماوە لە فڕگەداو
جارێکی دی هەڵمی سەر شووشەی واگۆنە لە ترێنداو
جارێکی تر بە دوای کەشتیی ناو زەریاوە
بووە بە بڵقێکی کەفاو.
پەرەوازەیە بۆنی من
من بۆنجاڕی سەدان مەرگی ڕەنگاو ڕەنگم
هەتا لەلای نیشتمانم:
جامانەکانی نیشتمان.. پشتێنەکانی نیشتمان،
بۆنی سترانی کوژراوی منیان لێدێ. دیوارەکانی نیشتمان
بۆنی برسێتیو تاریکیی منیان لێدێ. کە ڕایشمکرد،
دەمێك خابوور بۆنی لاشەی من ئەگرێتو دەمێك
بەفر بۆنی ڕەق بوونەوەی منی لێدێو
دەمێك هەناسەی ژەندرمە بۆنی خوێنی من ئەگرێتو
دەمێك کەشتیی بۆنی مەرگی تەڕو بڕمو
دەمێك ڕێو بانی قاچاخچی بۆنی تەرمی دەست بڕراومو
دەمێکی تر.. بەندەرەکان بۆنی خەونی سەر ئاو کەوتووی منیان لێدێ.
لەم وەرزەیشدا.. بۆنی سنووقە فیشەکی ئەملاو ئەولاو
بۆنی کارگەی دۆشکام لێدێ.
من هەر بۆنی تۆڵەو بارووتو ئەشکەوتو
خێڵی چەقۆو تەورم لێدێ.
بۆنی جبەی عوسمان پاشاو
بۆنی کەوشی ئەحمەد پاشاو

بۆنی ئەمارەتمان لێدێ .

بۆنی درۆمان گرتووە. ئێمە بۆنی پیسی هەموو

ئەم چوار دەورەمان گرتووە

هەر تەنها بۆنی خۆشی خۆمانە لێمان نایە.

ئەوەی کە من بۆنی نەگرم.. ڕووناکییە.

ئەوەی کە من بۆنی نەگرم.. بەیانییە.

لەم قوتبەیشدا بۆ تەریکیی

بەراوردم مەکە لەگەڵ گەواڵە هەوری تەنیادا

زووبێو درەنگ پەڵە هەور بە دەزۆکانی باراندا

لە ئاسۆوە دائەبەزێ بۆ سەر زەویی.

بەڵام من خۆم.. هەر خۆم بۆ خۆم.. ئاسمانێکم لە تەنیایی.

بۆ نامۆیی بەراوردم مەکە لەگەڵ

واکی[33] تەنیای سەر زەریادا

واك ئەفڕێتو زووبێو درەنگ

یان واکی تری هاودەمی ئەگەنە لای بەمیوانی

یان ئەم ئەگاتە ئاوایی.

بەڵام من خۆم.. هەر خۆم بۆ خۆم.. لەن‌و[34] دوورگەم

زەریا دەستی چەند درێژکرد

تۆڕی شەپۆلی فڕێداو ئەوسایش نەگەیشتە نامۆییم.

بۆ مردنیش

---

[33] واك: ماسیگرە، نەورەس.

[34] لەن: دوورگەی زۆر بچووك لەناو ئاودا.

بەراوردم مەکە لەگەڵ شاخو داخی نیشتماندا
بەرد قەت نامرێ. خۆڵ قەت نامرێ. ئاو ناکوژرێو
ئەوەی کە ئەمرێ هەر منم..
ئەو شەقامانە ئەمێنن. بەیانی گەنجتر ئەبنەوەو
جوانترین قات لەبەر ئەکەن.
ئەو ڕووبارانە ئەمێنن.. سبەی کەڵەگەتتر ئەبن
خۆشترین بۆن ئەدەن لە قژ.
شاخو داخیش هەر ئەمێنن.. بەیانیی جوانتر ئەبنەوەو
شەدەی ڕەنگینتر ئەبەستن..
بەڵام ئەفسووس.. ئەم پەپوولەی چاوانەی من پیا ڕاناگەن:
بەو شەقامانەدا پیاسە لەگەڵ ئەستێرەدا بکەن.
لەو رووبارانەدا مەلە لەگەڵ چراو شیعرا بکەن.
بە نێو ئەو شاخو داخەیشدا، لەگەڵ هەتاو، بەیەکەوە
بەختیاریو گوڵە گەنم ببەخشنەوە..
بەداخەوە من ئەو کاتە لەوێ نابم بۆنیان بکەم!

مەنفا ئەڵێ
تاراوگە زوو زوو پێم ئەڵێ
لە شەوانی ئەم قوتبەدا
تۆ ئەوەندە ئەم دارسێوە بێ ئۆقرەیەی
جەستەی خۆتت ڕاژەنیوە..
کۆست ئەمەندەی تەکاندووە

لق‌و پەلت ڕووت بوونەوە
سێوێکت پێوە نەماوە گەر چوویتەوە
لەگەڵ خۆتدا بیبەیتەوە
بۆ منداڵێکی (حاجی حان)
لە وێستگەکانی.. وەزەندا.. لە شەختەدا
تۆ ئەوەندە.. گریانی خۆتت.. داگیرسان..
موورویەکی تروسکاییت پێ نەماوە
گەر چوویتەوە لەگەڵ خۆتدا
بیبەیتەوە بۆ چاوانی کارمامزێکی کانێسکان.
تۆ کە هاتی ئاوێنەبەندی وشە بووی
قەشقۆڵی وەختی نەورۆز بووی
لە ڕەنگدا ئەبریسکایتەوە
بەڵام لێرە هەموو ڕۆژێ پارچەیەکت
لە باڵای خۆت ئەکردەوەو
ئەتدایە دەست کۆچێکی نوێ‌و
تۆ ئێستاکە باڵایەکی لە بەفری ڕەش
لەتێ ئاوێنەت نەماوە
گەر چوویتەوە لەگەڵ خۆتدا
بیبەیتەوە بۆ کیژێکی لای گەرمییان.
تۆ کە هاتی کۆگایەکی گەڕیدە بووی
سەر ڕەفەی شان‌و سەرسنگت
پڕبوون لە شووشەی بۆنی خۆش

بەڵام لێرە هەموو ڕۆژێ
(با)یەك ئەهاتو ئەیبردو
دەنگێك ئەهاتو ئەیبردو
تۆ ئێستاکە کۆگایەکی چۆڵو هۆڵیو
تاقە یەك شووشەی بچکۆلەت پێ نەماوە
گەر چوویتەوە لەگەڵ خۆتدا بیبەیتەوەو
بیدەی لە قژی پەری خان!

ئەی لیمۆکەی ئاوارەیی!
ئەوەندە خۆت مەترنجێنە
نێوانی قوتبو خەمەوە
نەبادا هەر توێکڵەکەتو
هەندێ ناوکی گریاناویت
بۆ نیشتمان.. ببەنەوە!
ئەی باڵندەکەی ئاسمانی ئەم زمانە
ئەوەندە لە ناو کڕێوەو باکوزیرکدا[35] مەمێنەوە
نەبادا هەر دوو سێ پارچە
لە سەهۆڵی گۆرانیتو
یان هەر پڕ بە مشتێ تەرزە
لە وچوچ[36]و باڵەفڕێت

---

[35] باکوزیرك: باوبۆران.
[36] وچوچ: جریوەو جووکەی مەل.

بۆ نیشتمان ببەنەوە.

ئەی گڵی وشەو گڵمتکی شاخی شیعر

ئەوەندە خۆت مەدە بەدەم

بای غەوارەو نەناسراوی ناو مەنفاوە

نەبادا ژان

لەم دەسکەوانی قوتبەدا

ورد وردت کاو..

لە دواییدا بەتەنها هەر توورەکەیەك

وردە خۆڵت

بۆ نیشتمان ببەنەوە!

زەمانێکە.. من لاتان نیم

زەمانێکە.. چریکەی دەنگم سیس بووە.

ئاخر چیبکەم، زۆر دەمێکە تەماشاتان ئاوم نادات.

زەمانێکە گوڵی بیستنم بێ بۆنە

ئاخر چیبکەم.. پەنگ خواردنەوەی ڕەنگی ڕەشتان

هەموو ڕەنگێکی هەڵمژیم..

تەنانەت بۆنی ناسۆرتان

دەستاو دەستی هەزار بای لاوباڵیو هەزار

هەوری بێ دەربەستی دنیا ئەکاو

ئینجا ئەگاتە ماڵەکەم.. ئیتر چیبکەم؟!

من زۆر دوورم.. کامەرانیی.. چەند دوورە دوور

له ئێوەوە هێندە دوورم.
من زۆر دوورم.. ئاشتیی.. چەند دوورە دوور
له ئێوەوە.. هێندە دوورم.
بۆیە وەختێ من دائەکەم
ئێوە خۆشتان کردۆتەوە
کە منیش خۆش ئەکەمەوە
هەمووتان دائەکەنەوە..
زەمانێکە من ناو کوولەکەی ڕۆحی خۆم جێهێشتووە.
ئاخر بۆیە بۆنی خۆشی پەلکی قسەو
بلازیزی[37] ڕازەکانتان لەمن نایە.
زەمانێك بوو.. بەژنو باڵای دەنگەکانو ڕەنگەکانو
بۆنەکانم نەبینیبوو.. شێوەیانم بیرچووبۆوە.
زەمانێکە.. کە من ڕۆیشتم
گەڕەکەکەمان زامێکی زۆر بچووك بوو
کەچی دوێنێ کە دیمەوە گەورە بوو بوو گەورە بوو بوو
بوو بوو بە شار
من وەختابوو نەیناسمەوە.

ئۆه ! گوڵاوم !
من ڕۆیشتمو چاوانی خۆم بۆ جێهێشتی
من پێم وتی: ئەم شەوانە شەوی عەقڵی تارو مارن

---

[37] بلازیز: ناوی گوڵێکی زۆر بۆنخۆشە.

با دوو چرای زیادت لابن.

من ڕۆیشتمو هەردوو گوێچکەی بیستنی خۆم لاجێهێشتی

ئەم شەوانە شەوی دزی مانگو خوێنن

با دوو گاردی زیادت لابن .

من ڕۆیشتمو زاری خۆمم لاجێهێشتی

ئەم شەوانە، وەك پێم وتی: شەوی زەهر دەرخوارد دانن

با زارێکی زیادت لابێ.

من ڕۆیشتمو لە دواییدا (بۆبێژان)[38] و ڕۆحی عەتری

هەرچی شیعری قوربانیمە بۆم جێهێشتی..

وەك پێم وتی: ئەم شەوانە شەوی گەڕانەوەی بۆنی

لاکەکانی خیانەتەو با لەخۆتم بپرژێنی !.

من بە بێ بۆی بەژنی ئێوە..

دار چامەیەکی ڕنراوم..

من بە بێ بۆی دەنگی ئێوە

باڵەبانێکی شکاوم!

یادی بۆنی شینم کردن

لەناو خەوما گوڵەمێلاقەیەك ڕووا.

یادی بۆنی سوورم کردن.

ڕاپەڕینی زام بەرپا بوو لەناو خەوما

بیری بۆنی کەسکم کردن

دار سنەوبەر کەوتە فڕین لەناو سەرما

---

[38] بۆبێژان: ناوی گیایەکی بۆنخۆشە.

یادی بۆنی زەردم کردن
نیشتمانە ڕەنگ زەردەکەم هاتە ئێرە لەناو خەوما!

ئاخ نیشتمان! ئەی ئەو بەرانە کێوییەی هەزار ساڵە
لە دەراڵی مێژوویەکی عاسیدا تۆ ئەباڕێنیو جگە لە
ئابلۆوقەی ڕمی دنیا بەردی خۆت تەقەت لێ ئەکاو
درەختی خۆت ڕاوت ئەنێو قۆچەکانی خۆت ڕاوچیتن.
ئاخ نیشتمان! ئەی بێوەژنە بەدبەختە چاو سەوزەکەی
ڕۆژهەڵاتی ناوەڕاست. شووت بە هەموو وەرزەکان کرد.
شووت بە هەموو رەنگەکان کرد.
شووت بە هەموو دەنگەکان کرد.
شووت بە هەموو بۆنەکان کرد
بەڵام هەموو دەستیان بڕییت، بەڵام هەموو دەریانکردیت.
ئاخ نیشتمان ! ئەوەی ئیستە بۆی تۆی لێ بێو لە لای من بێ،
هەر خەونێکی کراس ڕەشەو هەر شیعرێکی هەنیە تەڕەو..
هەموو جارێ بە پایزێکی پۆستەچیی ڕەقەڵەدا بۆم ئەنێریت.
ئای نیشتمان! ئای نیشتمانی بەجێماو لەسەر خابوور..
ئای نیشتمانی قوڕاوییو سەر خوێناویی، ئێمەی سەرو مل
لێکەوتووی سەر جادەکانی ئەوروپا، ئێمەی لە پوولی بەرید
چووی بەکارهاتوو، ئیدی لە قوتوی قوپاو چووی کۆکا
کۆلای فڕێدراو لە هەندەران، هەر هەموومان ئەو ڕۆژەمان
باش لەبیرە، چۆن بە پەلە لە ماڵەوە، تۆی ئازیزمان

تۆی سوراحیی کریستاڵی ڕۆحو چاومان، لە پەڕۆی پێڵاو سڕینو
جلی ژێرەوەمان ئاڵان، هەتا نەشکێی، تا بەساغیی
لەسەر خابوور بتدەینە دەست قاچاخچییەکان. ئای نیشتمان !

ئای نیشتمانی خەڵەتاو بە فرمێسکی هەندێ شیعرو بە سوێندە
هەڵمی مانشێتی ڕۆژنامەکان. ئەی نیشتمانی سیسەڵە.
تۆیش لەبیرتە، وەختێ لەوێ، لەجانتادا دەرمانهێنایت،
لە دوای ئەوەی خۆتت تەکان، لەگەڵ هەورا باوەشت کرد،
بەملمانداو تۆزێ بەسەرماندا گریای ! بەڵام ئاخر ئەی نیشتمانی
خۆش باوەڕ! لەو ساتەداو لە گیرفانی بەرباخەڵدا ئێمە چەندین
وڵاتی خرپن خرپنو جوانکیلەمان هەڵگرتبوو، بۆیە سەیریشمان
نەکردیو دیسانەوە هەر بە پەلە لەگەڵ ڤیزە ئاڵوگۆڕێکمان
پێکردیو ئەوسا ئیتر ئەی نیشتمانی سیسەڵە وەك نوکتەیەکی
نەوتاویو چون مەیمونێکی قوڕاوی بۆ پێکەنینی ئەتاتورك لەسەر
خابوور جێمانهێشتی.

﴿ دوا گۆرانیو سروودی ناو ئەم بۆننامەیە، بریتییە
لە کورتە ژیننامەی وشەیەکی خەڵکی مەملەکەتەکەی مەمو زین.
لە پێشدا لەژێر سایەی بۆنکردنی ئەتاتورکداو لە دواییدا.. لەلوتکەوە
باڵگرتنو لەچریکەدانو هەڵفڕین ﴾

ئەتاتورك گوێی هەڵخستووە
گوێی ئەتاتورك سەدان سەدان کیلۆمەتری چوارگۆشەیە.

ئەو بۆن ئەکات. بۆنی ماڵو بۆنی جلو بۆنی پەیڤو
بۆنی خەونو بۆنی هەوا. کەپووی هێندەی چیای تۆرۆس
زلو پانە. وشەی چیا هەرزەکارێکی بێکارە . هەموو
ڕۆژێ دەمامکێ هەڵئەبەستێو جلەکانی خۆی ئەگۆڕێو
لە ماڵەوە دێتە دەرێ. لەسەر کورسیی چایخانەیەك دائەنیشێ.
وشەی وەڕس، هیچ ناڵێتو بە تەنها ورد ئەبێتەوە.
لە قەفەز ورد ئەبێتەوە، لە ئاسمان ورد ئەبێتەوە. وشەی
دەس بەسەرو بێ دەنگ، هەر بە کرپی چای بەردەمی تێك
ئەداتو ئەیخواتەوە. لە ڕۆژێکدا دوو پاکەت خەمی بێ فلتەر
ئەکێشێتو نادوێو هەر پەنگ ئەخواتەوە. ئەتاتورك گوێی
ڕاگرتووە، کەپووی ناوە بە دڵیەوە . هەموو ڕۆژێکیش
باوکی تورك، بەدەستی خۆی، حەرفێکی بزوێن ئەگرێتو داخی
ئەکاو هەموو ڕۆژێ لە پرچەوە گۆرانییەك هەڵئەواسێ. وشەی
چیا نادوێو هەر پەنگ ئەخواتەوە. ئێوارەیەك وشە ئەچێتەوە
ماڵێ. لەبەر ئاوێنەیەکدا ئەوەستێ: سەرنج ئەداو دائەچڵەکێ.
سەری بووە، بە قەفەزێ. لە دە پەنجە پێنجی ماوەو دائەچڵەکێ
چاوێکی بووە بە شووشە . یەك قاچیشی بە تەنەکە. ڕائەچڵەکێ..
دەمامك فڕێ ئەداتو جلی لاوکێك ئەپۆشێ. لە ئاگرەکەی
جەستەی (زەکیە) پشتێنێکی پان دائەدڕێو توند ئەیبەستێ. چەند
مشتێکیش لە گەنمو جۆی قسەکانی، (بەشکچی) ئەکا بە تێشوو
ئەچێتەوە بەر ئاوێنە. ئەمجارەیان خۆی ئەبینێ، ساغ بۆتەوە.
لە خۆشیاندا پێ ئەکەنێ. لە ماڵەوە دێتە دەرێ. ئەمجارەیان روو ناکاتە

چایخانەکەو ڕێ ئەگۆڕێ. دەشتی دووکەڵ.. گردی پەنگر..
کێوی مردن، هەمووی ئەبڕێو تا ئەگاتە کانیو ئاوێ. لەوێ
خەونی خۆی ئەبینێ بووە بە ئەسپێکی سوورو سواری ئەبێ، وشەی
باڵدار تەنها لەوێ بۆنی سبەینێ ئەکاتو گەر بشمرێ لەسەر
کورسیی ئەستێرەیەك گیان ئەداتو لە جۆلانەی ئاگرێکدا چاو لێك ئەنێ
ئای نیشتمان.. ئای نیشتمانی بەجێماو لەسەر خابوور.

ئێمە بۆی دەرچووین.. بۆی دەرچووین

ئێمە هەڵاتین.. هەڵاتین..

نیشتمان ئەسپێ تێی دابوو.. نیشتمان توێکڵە مۆزێکی سلۆپی
بوو. بۆیە وەختێ کەوتینە ڕێ، هەر لەولای تەرمیناڵەوە
لە پەنجەرەی پاسەکەوە فڕێمان دا. ئەو دایکێکی تەنەکە بوو،
دامانە بەر نووکە شەقو تا ئەنقەرە تێمان هەڵدا.
وەتەن ریخۆڵە کوێرە بوو لە ئەستەمبووڵ بڕیمانو
بۆ دڕە ماسیی ناو (ئیجە) تووڕمان هەڵدا. نیشتمان
میوەی گلار بوو. نیشتمان بۆنی کردبوو. نیشتمان چێشتی
ترشاو بوو لووتمان گرتو لە قەراغی کەشتییەوە
ڕشتمانە ناو بسفۆڕەوەو ئەویش ڕایدا.

ئێمە تیسکەی تەیارە بووین..

ئێمە بۆی دەرچووین.. بۆی دەرچووین !.

ئێمە تیسکەی.. ڤیزەو ترس بووین..

ئێمە هەڵاتین.. هەڵاتین!

ئەی نیشتمانی سیسەڵە ! جێمان هێشتی !

- هەلاو.. هەلاو.. هەلاو..

- تۆ نیشتمانی سیسەڵەی؟! توخوا خۆتی؟!

ئەرێ ماوی؟!!

ئێمە بۆی دەرچووین.. بۆی دەرچووین

ئێمە هەڵاتین.. هەڵاتین..

هەڵاتین!

ستۆکهۆڵم

تێنستا

1998/5/19 – 1997/10/17